Издавачка књижарница „НАПРЕДАК“
БЕОГРАД

	Динара
Ј. Цвијић, Говори и чланци (2 свеске)	36·— повезано 50·—
Випавер, Пантологија нове српске пелегирике	3·50
М. Богдановић, Основе Теорије Књижевности	у штампи
Низ руских приповедака (превела Косара Цветковићева)	у штампи
Р. Роланд, Жан Кристоф (превела О. Косановићева)	10·—
А. Лихтенберже, Мали Трот	7·—
Х. Ман, Васкресење (превео др. Герхард Геземан)	3·—
Ј. Хајкинг, Писма која га нису стигла (превео Х. Лилер)	12·—
Х. Судерман, Брига (превео Х. Лилер)	14·—
Л. Фавр, Научни дух и научни метод (превео М. Шевић)	5·—
Х. Вендел, О Југославији, Италији и Албанији	5·—
Јаро, Глумице и Балерине (превео Ђ. Т. Стефановић)	20·—
П. Лоти, Лотијева Женидба (превео Д. Л. Ђокић)	12·—
А. Доде, Тартарен Тарасконац (превео Д. Л. Ђокић)	12·—
„ Приповетке (превео Душан Ђокић)	у штампи
„ Тартарен на Алпима (превео Душан Ђокић)	у штампи
Д. Алимпић, Управне власти у старој српској царевини	7·—
С. Смајлс, Штедња (превео Миле Павловић)	20·—
„ Самопомоћ (превео Миле Павловић)	у штампи
Х. Сјенкјевић, Quo Vadis (превео Л. Кнежевић) II. издање	у штампи
Х. Сјенкјевић, Огњем и Мачем (превео Л. Кнежевић) II. издање	у штампи
Др. М. Недељковић, Основи политичке економије	45·— повезано 55·—
Бр. Нушић, Рамазанске вечери	15·—
Марден, Штогод радиш, ради како ваља	4·—
Српске Народне Песме, I. Марко. Илустровао М. Плавшић	5·—
Закон о Таксама, протумачен (Г. Никетић)	20·—
Драгиша Васић, Карактер и менталитет једног поколења	5·—
Емил Зола, Нана. Роман (превео Никола Николић)	у штампи
Клод Фарер, Човек који је убио. Роман (превео Никола Николић)	у штампи
П. Беноа, Атлантида. Роман (прев. Предраг Каралић)	у штампи
Ст. Станојевић, Историја Срба, Хрвата и Словенаца	10·—
„ Историја Српског Народа, III. издање	у штампи
Ст. Бешевић, На Голготу (Песме)	5·—
Др. Јован Скерлић, Омладина и њена Књижевност (II. издање)	у штампи
„ Српска Књижевност у XVIII веку (II. издање)	у штампи
„ Светозар Марковић (II. издање)	у штампи
„ Јаков Игњатовић (II. издање)	у штампи
М. Сербо, Сентименталне новеле (превео Ђ. Т. Стефановић)	6·—
„ Три Љубави (превео Ђ. Т. Стефановић)	4·—
Е. Фаге, Увођење у Филозофију (превео Драг. Л. Стефановић)	9·—
„ Вештина Читања (превео Драг. Л. Стефановић)	7·—
„ Увођење у Књижевност (превео Драг. Л. Стефановић)	12·—
Др. П. Мантегаца, Један дан на Мадери (прев. Др. Ј. Данић)	9·—
„ Мудрост Живота (превео Др. Ј. Данић)	14·—
Д. Крстић, Школа за клавир	15·—
Спиа Пандуровић, Огледи из Естетике	6·—
Урош Предић, Монографије уметника I (са 12 слика у боји)	12·—
Х. Х. Еверс, Алрауна (Роман) превео М. С. Пијаде	у штампи
Љермонтов, Демон (превео Јован Максимовић)	2·—
М. Арсовић, Витешке Игре	15·—

	Динара
Никола Поповић, Учење о дискретном простору у новијој филозофији	3·—
П. С. Талетов, Нови Људи (Роман)	14·—
„ Социологија и Литература	8·—
Влад. Петковић-Дис, Сакупљене песме	10·—
Гиј де Мопасан, Један Живот (превео Драг. Л. Стевановић)	14·—
М. Прево, Пиер и Тереза (превео Драг. Стевановић)	14·—
Достојевски, Злочин и Казна (превео Јов. Максимовић)	20·—
„ Бедни људи (превео Јован Максимовић)	у штампи
А. Франс, Печењарница код Краљице Педок (превео проф. В. Росић)	12·—
„ Мишљења Господина Коњара (превео проф. В. Росић)	14·—
„ Мршава Мачка (превела Јел. Ђуровић-Скерлић)	4·—
„ Жеља Жана Сервиана (превео Рад. Карапић)	8·—
„ Црвени Крин, друго издање (превео Рад. Карапић)	у штампи
„ Побуна Анђела (превео Рад. Карапић)	у штампи
Ф. Шапсор, Копрена, роман (превео Велько Николић)	15·—
Ђура Јакшић, Целокупна Дела. Неповезано	40·—
„ Изабране песме	2·50
Чехов, Црни Монах (превео Јов. Максимовић)	12·—
„ Прича непознатог човека (превео Јован Максимовић)	12·—
„ Приповетке, III. књига (превео Јован Максимовић)	у штампи
Сарсеј, Пут ка Срећи (превео Влад. Спасојевић)	10·—
Ш. Вагнер, Крај Огњишта (превео Влад. Спасојевић)	15·—
„ За Велике и за мале (превео Влад. Спасојевић)	7·50
„ Буди Човек (превео О. М. Ристић)	8·—
А. Брауншвиг, Родитељски Дневник (превео Влад. Спасојевић)	7·50
О. Уајлд, Кантервилски Дух (превео В. Петровић)	6·—
О. Браунинг, Историја Педагогије (превео М. Шевић)	8·—
Т. Живановић, Збирка формалних кривичних закона	20·—
Др. Б. Петронијевић, Историја новије филозофије (II. издање)	30·—
„ Спиритизам	8·—
„ Чланци и Студије, III свеска	у штампи
„ Теорија Савњања	у штампи
А. Форел, Полно питање (превео А. Костић)	50·—
Куприн, Јама, приповетка (превео Јован Максимовић)	у штампи
Лав Толстој, Евангелије (превео Јован Максимовић)	у штампи
„ Шта је Уметност (превео Јован Максимовић)	у штампи
Епиктет и Марко Аурелије, Обасци воље и среће (превео Фртунић)	у штампи
Г. Флобер, Госпођа Бовари, роман (превео Душан Л. Ђокић)	у штампи
Мишеле, Жена (превео А. Ујевић)	у штампи
Коста Стојановић, Расправе и Чланци из Науке и Филозофије	у штампи
Р. Михелс, Политичке Партије (превео Др. Драгољуб Аранђеловић)	у штампи
Х. Рењије, Страх од Љубави, роман (превела М. Тешићева)	у штампи
Др. Влад. Петковић, Манастир Раваница са 36 слика у тексту	20·—
Виктор Иго, Богородична Црква у Паризу (превео Душан Л. Ђокић)	у штампи
Општински Требник, средио Гојко Никетић	у штампи
Славни Подвизи Тета Лиje (књига за децу са сликама)	8·—
Снежана (књига за децу са сликама)	8·—
Мачак у чизмама (књига за децу са сликама)	8·—

Велики каталог на захтев бесплатно

Власник и одговорни уредник за штампарију и лист Иван Зрнић, Београд, Косанчића улица 22. Телефон број 1751.

Појединн број 1·— динар. Поштарина плаћена. Појединн број 1·— динар.

ЗАБАВНИК
Илустрованог Листа

Независан породично-забавни лист. Уређује одбор. Излази сваке суботе.

Број 3. Београд, 21. I. 1922. Година I.

Лопов.

К. Грин.

— А сада, ако сте сви разгледали медаљу, имајте доброту да ми је дате. Ја сам навикао да је никада дуже од четврт часа не држим изван њеног стакленог затвора.

Гости се погледаше немарно, очекујући да је један између њих преда домаћину.

Али нико не показа медаљу.

— Ја имам и других реткости, продужи домаћин, смешећи се стрпљиво.

— Дозволите Роберту да је врати на место!

Роберт је био главни собар.

Погледи чуђења, покрети одрицања, али се медаља не појави.

— Можда је пала некуд, нема је на столу, примети једна госпођа.

Све даме почеше дизати своје сервијете и трести рукавице које су биле испод њих у жељи да скрију забуну и немир који је обузео све званице г. Сеџвика.

— Није могуће да се изгубила, изјави г. Сеџвик савршено спокојно. — Ја сам је малочас смотрио у нечијим рукама. Дароуе, ви сте је држали. Шта сте учинили са њом?

— Предао сам је даље.

— Онда је зацело под неким тањиром или у чаршаву?

И он поче да тражи. Сви гости учинише што и он; склањали су чаше, тањире, чиније, све док их сам домаћин не замоли да се махну тога.

— Зацело се откотрљала на под, закључи он немарно. — Наздравимо још једанпут дамама, а Роберт ће је и сам наћи.

Док се шампањац лио, домаћин је тобож љубазно загледао у лица својих гостију, али је његов поглед у ствари био врло оштар и испитивачки. Медаља је имала велику вредност и он је не би лако прежалио. Да је пала на под, неко би је спазио и подигао. Пре два-три минута сви су говорили само о њој и додавали је један другоме. Г. Дароу је био подигао у вис, да јој се сви диве. Он ће позвати Дароуа насамо и питаће га коме је дао...

Али кога да осумњичи? За столом беху све његови најбољи пријатељи и угледне личности. Он их је све добро познавао, осим једнога, а овај... Којешта, тај је био најотменији од свију, најсимпатичнији. Он је био нешто веселији но обично, али је то било из разлога што се то вече налазио за столом и један важан човек, г. Блек. Он је седео до самог Дароуа и очевидно се збунио, кад је срео домаћинов поглед. Али, то је немогуће. Роберт ће наћи медаљу, а ако је не нађе, онда домаћин неће показати своје жаљење и остаће гостољубив до краја.

Домаћинова љубазност ублажи онај мучан утисак код званица. После здравице гости пређоше у велики салон, где ће се свирати.

Али даме су биле јако нервозне, глас господе и сувише несигуран, да би ту било правог забављања, иако су се г. и г-ђа Сеџвик трудили да се медаља заборави. Било је јасно да све мучи једна иста мисао. Кроз размакнуте засторе сви су и нехотице пратили покрете Роберта, који је, стојећи на коленима, ревносно тражио по поду. Дароу, који је био шурак г. Сеџвика и који се осећао као свој у његовој кући, учини покрет као да ће саставити засторе, али га задржа израз лица његовог зета. Гости то протумачише као да домаћин жели да се увери о слузином поштењу. Г. Сеџвик одиста није пуштао из очију Роберта. Најзад, овај устаде и појави се на вратима салона са изразом искреног очајања на лицу.

— Нема је, рече он утучено. — Све сам претресао.

Г. Сеџвик у ствари није подозревао Роберта, али је желео да се чује да медаља није нађена. Али се ситуација тиме још погорша. Видећи забуну и досаду на свима лицима, г. Сеџвик махну руком на слугу:

— Та, добро је! Затворите једном тај застор и не мучите нас више због те медаље! Није она једина у свету!

Али после ових речи зачу се звонки и по мало пискави глас најмлађег госта, младог милионара Хемерслоја:

— Станите мало, рече он оштро. — Ова медаља је ипак једина у свету. То зна сваки који се разуме мало у збиркама старина. — Она је била најскупоценији комад г. Сеџвикове збирке, која је чувена у свету и која је служила на част целој Енглеској. Нема у свету ни две такве медаље, разумете ли. Зар онда можемо сматрати да тај губитак није од значаја за нашег љубазног домаћина?! Ја осећам да то није могуће, да смо ми у неку руку одговорни за тај губитак. Г. Сеџвик нам је дао ту медаљу да је разгледамо, а она је нестала, док смо је ми имали у рукама. Шта треба г. Сеџвик да мисли о нама? Ја то не морам да вам објашњавам. Зато, господо, ја тражим дозволу да истресем своје џепове и да будем претресен до коже. Да не бисмо досађивали дамама, вратимо се у трпезарију. Г. Сеџвиче, молим вас да примите мој предлог. У противном случају, ја вам изјављујем да се не могу удаљити из вашег гостољубивог дома, док медаља не буде нађена.

Утисак је био врло мучан. Сви гости поникнуше главом, осећајући да је младић у праву, али и да се више не може издржати терет сумње.

Узалуд се г. Сеџвик опирао, Хемерслеју се придружише скоро сви гости.

— Има право, рече један. — За ноћас нећу тренути, ако се та ствар не уреди.

Најстарији од свих гостију, г. Блек, финансјер, човек велика угледа, не изусти ни речце, али је он био први који се упутио у трпезарију. То је био сигнал за све.

Положај г. Сеџвика није био ни мало завидан. Пошто је бацио поглед на двојицу мушкараца који су још били у салону, он се окрете дамама и срете збуњен поглед своје жене, зажарене од нелагодног осећаја. Он се окрете својој новој гошћи, нећаци Дароу-а, свога шурака, која је тих дана допутовала из унутрашњости и сада први пут била на вечери у кући Сеџвиковој.

— Драга рођако, рече он, — надам се да увиђате сву незгоду мога положаја и да ћете опростити...

Ту он прекиде, јер га млада девојка није ни слушала. Њен поглед почивао је на елегантном Хугу Клифорду, ономе отменом и симпатичном младићу, који је то вече седео до њеног урака Дероуа, а који је оклевао да се одазове Хемерслејеву позиву, стојећи пред застором иза кога је била трпезарија. Али и он уђе у трпезарију, и тек сада гошћа одговори домаћину, сва збуњена и румена.

Г. Сеџвик изиђе журно из салона, носећи у памћењу поглед своје младе рођаке, поглед пун неприкривене стрепње. Зато чим ступи у трпезарију, и нехотице се устави очима на Клифорду, и смотри да је младић смртно блед. То као да су опазили и други гости, јер и они гледаху упорно у Клифорда. Овај није оборио свој поглед и као да је пркосио онима који би се усудили подозревати га. Лак осмех прелетео је преко његова поносита лица, које је имало ванредно правилне и лепе црте. Његово држање било је држање правог центлмена, али зашто је тако страховито блед?!

И опет г. Блек први даде пример. Он баци један летимичан поглед на Хемерслеја, који је проузроковао тај незгодни призор, и исправни своје џепове у једну вазну за воће која је била празна. Сви су ћутали, али су живци у свих били тако напрегнути, да се то осећало по њиховим грозничавим погледима и претерано озбиљним лицима. Можда ниједан од њих није доживео тако непријатан догађај.

Кад је све изручио у вазну, г. Блек приђе г. Сеџвику и рече, дижући руке у вис.

— Молим вас, рече он, учините ми услугу и пређите руком по мојим грудима. Ја хоћу да се уверите о моме поштењу.

Г. Сеџвик, савладан погледом старчевим, извршн његову жељу и рече испрекиданим гласом:

— Све је у реду; нема ничега.

Г. Блек се измаче. И опет се очи свију окрегоше према Клифорду. Сада је он био просто модар, али се није ни помакао с места. Сви су сматрали да је он лопов и да је његово неприродно бледило пређутно признање. Сада се један други гост приближи столу, и поче празнити своје џепове.

Одједном, у општој тишини, проговори сам Клифорд. Глас му је звучао неприродно и усиљено:

— Све то је врло... интересантно, и похвално. Али да би таква истрага имала практичну вредност, потребно је да се сви без изузетка подвргну тој процедури. Господо — он више није био блед, већ црвен као мак — господо, ја нисам расположен да будем понижен на овакав начин. Треба да буде довољна моја часна реч. Ја нисам узео медаљу.

Али те речи дочека једнодушно ћутање. Он изненађено погледа по свима и задржа се на г. Сеџвику. Овоме се учини да га младић преклиње својим очајним погледом. Потресен том немом молбом, г. Сеџвик одговори:

— Један домаћин мора примити реч центлмена који је његов гост. Ми ћемо вас искључити, као и сву осталу господу, иако г. Блек то није схватио као понижење, како ми се чини.

— И нисам, прихвати г. Блек. — Ја сам најстарији од ове господе, па ипак сам сматрао да није довољна моја часна реч. Ја верујем да би био понижен онај који би се опирао да се подвргне овом потребном испиту.

Овако нападнут, Клифорд се исправи и Сеџвик, који се и опет сети погледа своје рођаке, зажали што млада девојка није ту, да види како је леп и племенит изгледао у своме уверењем достојанству. Он рече чврсто:

— Ја жалим што не могу бити истог мишљења. За мене ниједно понижење не може

бити веће, но да будем принуђен јавно доказивати да нисам лопов.

Г. Блек је озбиљно гледао у младића. Чинило се као да је главни спор између њега и неумитног банкара, а не између њега и домаћина.

— Лопов! — понови Клифорд неизрециво горко и презриво.

Али је г. Блек био остао непоколебљив. Он је био правичан човек, неумољив и према себи и према другима. Глас и држање овог младог човека поколебаше га. Зато он покуша да нађе изговор за њега:

— Млади људи имају често пута разлоге које ми старци заборављамо. Можда ви имате при себи какву фотографију... али верујте да нас ове вечери понајмање занимају женске слике.

Презрив осмех скупи Клифордове усне. Он се тога није бојао.

— Не, није то, рече он просто. Па, пригнувши главу пред домаћином, он настави: — Жалим што сам допринео да се помути задовољство ове вечери. Ако будете имали доброту да ме извините код госпођа, ја ћу се повући из овог друштва на које сам начинио тако чудан утисак.

Г. Сеџвик је ценио своју медаљу, а презирао варалиштво. Па ипак, он пружи руку своме госту, који је смело и поносито прихвати. Али то руковање није више било срдачно.

Клифорд се упутио вратима, али му прискочи млади Хемерслеј.

— Не идите, промрмља он. — Ви сте изгубљени, ако одете. Ја сам био луд, кад сам предложио такав поступак, али ви не смете узмаћи; ваша част је у питању.

Али Клифорд се отрже.

— Не могу, рече он јасно. Не могу, па ма ви мислили о мени што вам је драго.

И, гурнувши врата, он ишчезе баш у тренутку када се у суседној соби чуо шум лаких корака и шуштање хаљина.

— Даме су нестрпљиве. Шта ћемо им рећи? упита Сеџвик, који је већ жалио што је Клифорду био пружио руку.

— Реците им истину, одсече г. Блек, скупљајући журно ствари из вазне у своје џепове. — Зашто бисмо крили тог младића? Ако није узео медаљу, значи да има неку тајну. То треба да се чује.

Кад су ушли у салон, г. Сеџвик опази да нећака његова шурака тражи очима онога који није био у соби. Дароу то смотри и би му непријатно.

— Па? упита једна старија госпођа.

— Један од господе није желео да се изврши преметачина. Сматрао је то за непотребно понижавање, рече он сухо.

— Г. Клифорд...

То је изустила она млада девојка.

Дароу сабра веће, а домаћин рече:

— Молим вас да се више не говори о томе! Ја сам очајан, госпође, ако се не буде свирало. Доста је било, верујте ми!

И ако се он весело смејао, гошће су суморно гледале преда се. Једна од њих се изгуби. То је била нећака Дароуа.

Кад је Клифорд изишао у предсобље, није било ниједног лакеја да му подржи капут. Вероватно су били чули од Роберта како се ствар развијала и хтели су да осумњиченом госту зададу ударац и од своје стране. Већ је силазио низ главне степенице, смешећи се једним загонетним осмехом, кад зачу за собом шуштање свиле. Да није домаћица? Он се мораде придржати руком за зид, да не падне од узбуђења. Осети жестоки страх и дао би и живот, да га у овоме часу нико не види.

То је било поимљиво. Он није дуго у великом друштву енглеске престонице, али још никад није прочитао неодобравање у очима неке жене. Зар и то да доживи? Он је дрхтао, кад га стиже и устави рођака г. Дароуа, лепа и весела девојка, с којом је ћаскао за време вечере и коју је био потпуно заборавио у току оних немилих догађаја. Она је стала пред њега и чекала. Она му је пружала своју малену ручицу. Он се одлучи да је погледа, и у њеним очима прочита такво поверење, да без устезања прихвати њену ручицу и стисну је нежно.

— До виђења, рече она просто. — И ја ћу скоро отићи одавде.

И потрча натраг, уз степенице.

Гледајући забезекнуто за овом девојком, која му је хтела показати да он није изгубљен за друштво, Клифорд стојаше као укопан, и чекаше. Шта је још чекао?

Кад се успела на врх степеница, она се окрете и климну му главом, смешећи се одано.

Тада он побеже трком из ове куће.

У салону као да су очекивали лупу врата која се одједном чула. Сви одахнуше.

— То је отишла ваша медаља, рече тихо Сеџвику млади милионар. — Ја верујем да се нисам преварио, јер је он исувише често приносио руку левој страни свога капута.

— То је тачно, потврди озбиљно г. Дароу; који нечујно приђе овој двојици.

— А сећам се још нечега, похита да допуни Хемерслеј. — Приметио сам да је он сувише често превртао своју сервпету. Једном ме је видео да га гледам и силно је поцрвенео, али је одмах затим избацио једну од својих духовитих досетака, па сам се и ја морао смејати, као и остало друштво. Ако се не варам, он је трпао нешто у џеп тренутак пре но што је г. Сеџвик затражио натраг своју медаљу.

— Тај није био будала! Такав скупоцен предмет! Бисер целе збирке! Реткост која се цени у целој Енглеској! жестио се Дероу. — Био сам луд, кад сам обратио пажњу да та медаља представља читаво имање. Клифорд не стоји сјајно.

— Он? Варате се, насмеја се Хемерслеј. — Он је боље одевен но сви ми.

— Којешта! Његово лице је његово богатство, тако су ми казали, рече презриво трећи гост, који је чуо разговор и пришао групи. — Он је некада био богат, па је изгубио све услед пада акција у једном предузећу са сребрном рудом. Он је задужен.

— Он је сада и осуђен, додаде своје и г. Блек, који је пришао да се опрости са домаћином. — Ниједан честит човек неће му пружити руку.

Зашто је мис Бернс, нећака г. Дероуа, тако нагло поцрвенела? питао се г. Сеџвик. Али у томе тренутку чу се пригушен узвик из трпезарије и Роберт се појави у салону, сав постиђен:

— Нашао сам је, рече он, пружајући медаљу г. Сеџвику. — Нашао сам је сад кад сам склапао столове. Била се затиснула у једну пукотину.

Завлада тишина. Гости се згледаше. Жене су нервозно узвикивале. Једна се чисто зацени у нервној кризи. Она је објашњавала, час смејући се, час јецајући:

— Сећам се... Г. Клифорд ми је био пружио медаљу... Ја сам слушала шта је г. Дероу причао и нисам узела медаљу... Онда је она запала у пукотину.

— Какав случај! вајкала се домаћица, која је била уочљиво бледа од жалости што се све то догодило.

— А г. Клифорд? упита један глас.

— Сам је крив, рече г. Блек. — Да је испразнио џепове и да се није онако чудно понашао нико не би посумњао у њега. Ипак има нека тајна у целој ствари.

— Има, потврди и г. Сеџвик. Али, пошто је медаља нађена, то је његова лична ствар. Ја сматрам за дужност да га одмах нађем и да му се извиним.

Говорећи то, он је брижљиво оставио медаљу у њену кутију.

Гости су одлазили, сви некако пометени. Ишли су журно, као да су ослобођени неке ужасне море, која их је давила. Једини је остао г. Блек. Он је замолио Дероуа да отпрати кући његову жену и сада је рекао домаћину:

— Молићу вас за једну услугу. Поведите и мене собом. Ја не разумем зашто се тај младић онако понашао, а стало ми је да разумем. Мој ауто је пред вратима, и ми ћемо ту ствар свршити за неколико минута.

— Ја не могу да се утешим вајкао се г. Сеџвик. — Једва чекам да се видим са Клифордом, и ако ме је стид. Наравно да ми је милије да не идем сам. Хвала вам на предлогу, али хајдемо одмах.

Г. Сеџвик је знао адресу младићеву и нареди шоферу да похита. Али ту дознадоше да се г. Клифорд одавно иселио из те куће. Човек који им то каза, не хтеде даље говорити, али му једна повланица разреза језик. Он даде једну адресу. Међутим и ту им рекоше да се г. Клифорд иселио. Пошто су дали богату напојницу дремљивом вратару, добили су адресу која их је запрепастила. Али они не рекоше ни речи и наставише ту чудну ноћну вожњу. Дакле, тако је ниско пао човек кога су примали у најбољем друштву, да станује у једном од најсиромашнијих квартова престонице?! Нису ништа проговорили, све док нису дошли пред Клифордов стан, који се налазио испод тавана једне вишеспратне куће са многобројним становима.

— Да уђемо? упита суморно г. Сеџвик.

Г. Блек климну главом. И он закуца на врата. Чуше се кораци једног човека.

Врата се отворише и на праг ступи витки и стасити младић. Али како је болан био израз његова лица!

Он премери ту господу погледом пуним достојанства и рече мирно:

— Ви сте нашли медаљу. Ја ценим вашу учтивост која вас је навела да ме чак овде тражите. Сматрам да је све у реду и...

Али га устави поглед г. Блека, који се поклони пред њим.

— Опростите нам, рече он, али ми бисмо имали још нешто да питамо, у толико пре што нам је стало до тога да се растанемо у пријатељству са вама. Дозволите нам да уђемо.

На овај захтев старчев, који је био као нека очинска заповест, младић узмаче да пропусти у стан неочекиване госте. Али је његов поглед био непријатељски хладан.

— Изволите ући, и ако не увиђам потребу с ваше стране, да ме и даље понижавате. Кад сам долазио у вашу кућу, нисам сматрао да је човеку, који ме пријатељски и с поверењем дочекује, стало да зна у каквој сиромаштини ја живим. Ја сам био слаб, кад сам жалио да изгубим варку некадањег сјаја, и да се дружим са људима који нису богатији но што сам то ја био, још пре неколико месеци.

Ове речи звучале су поносито, иако се видело да је младићу мучно било исповедати се људима који су га били тако страховито осумњичили.

Али се г. Блек није збунио. Он уђе у једну бедну собу, у којој није било ни најпотребнијих ствари и опре се руком о сто.

— Младићу, ми нисмо дошли да вас вређамо, али се нисмо надали да ћете ви хтети нас да вређате, поче он. — Ми појимамо ваше огорчење, али сетите се како сте се ви понашали. Ја не бих навалјивао да истражујем узроке том вашем понашању, да ми вас нису препоручили као човека кога ваља да запослим на једном месту од поверења. Желео сам да вас познам, пре но што вас ангажујем. Објасните ми, г. Клифорде, у вашем је интересу.

Док је слушао старчево правдање, Клифорд осети да се у њему буди нада. Нада да ће се спасти ове сиромаштине и коначне пропасти.

Та г. Блек је био трули богаташ и личност од великог утицаја и нико му не би могао помоћи као г. Блек.

Он је гледао преда се тако утучено и посрамљено, да се у посетиоцима опет појави уверење, да је овај младић благородна карактера. Клифорд се одједном окрете столу на коме су лежали сечени комадићи хлеба. Он рече г. Сеџвику:

— Зар не познајете ово, господине? То... то је са вашега стола... те коре хлеба. Кад сам вечерао код вас, ја пре тога нисам јео пуна двадесет и четири сата... А за сутра нисам био нигде позван... Хтео сам се снабдети... Нисам могао дозволити да се то чује... биле су госпође...

Не дозволише му да доврши исповест. Разумели су све. Разумели су зашто је Клифорд имао онакво одело, које никако није било у складу са овом сиромашном мансардом. Он га је сачувао зацело да би могао примати позиве као што је био Сеџвиков. Г. Блеку задрхташе усне, а г. Сеџвик тек што не проплака.

— Зар немате пријатеља? упита г. Блек.

— Зар сам могао молити за новац, кад сам знао да нећу моћи вратити? Ја сам тражио место, а места се не добијају баш кад нам је највећа потреба. Нико није хтео веровати да мени треба служба! Сви су окретали на шалу, а ја сам западао у све већу сиротињу. Да сам био мање поносит, боље бих прошао. Али ја нисам веровао људима — бојао сам се да ће ме исмејати и открити целом свету моју невољу. А тада бих морао бирати себи друштво које би у мени убило наду у бољу будућност. Терала ме је несрећа, а онај догађај код г. Сеџвика ме је дотукао. Признаћете да је моје оклевање да испразним џепове било оправдано. Лопов, да, лопов који краде мрве са богаташког стола! Ох!

И он покри рукама своје лепо лице.

Г. Блек није хтео да наставља овај разговор који је младића доводио у очајање.

— Драги мој, рече он, дођите сутра изјутра у моју канцеларију. Доручковаћемо заједно и ја ћу вас увести у посао. Бићете задовољни, као што сам и ја задовољан, јер сам нашао поузданог човека.

Младић није имао снаге да испрати своје посетиоце. Али кад су они изишли, он седе и предаде се слатком сањарењу. Био је спасен, био је спасен! Мислио је на своју будућност и радосно шапутао једно женско име:

— Едита! Едита! Едита!

То је било име мис Бернсове, нећаке г. Дароуа, оне љупке младе девојке, која је веровала у њега у тренутку када је он хтео да заврши самоубиством свој промењени живот.

— Едит! Радости моја!

Он је сада знао да ће се остварити његова некадања нада, а то је да ће имати за жену једно верно и мило женско биће.

С енглеског В. Р.



Епидемично слепило?

Јављају и Тифлиса да се тамо појавила чудновата једна очна болест, која траје 3—4 дана, да се, после тога рока, обично завршии црним и вечитим слепилом. Пошто се ова страшна болест необично брзо шири, лекари су мишљења да је прилепчива.

Чим је ова вест стигла у Европу, на медицинским факултетима и клиникама почеле су се правити свакојаке и свестране претпоставке и комбинације о овој болести очију и дошло се до једнодушног закључка да се на основу голих вести, без болесника, не могу чинити никакви поуздани закључци. Па ипак, претпоставке се чине.

На првоме месту, није искључена могућност тровања рђавом водом, јер се зна да се у таквој води налази читав низ металних отрова који ударају на очни живац и воде пролазноме или трајноме слепилу.

Затим, претпоставка о тровању рђавим дуваном, који такође нагриза и дражи очни нерв.

Најзад, помишља се и на неку сасвим нову инфекциозну болест, например — неку нову форму грипа, што је већ мање вероватно и поред свега тога што код овог обољења очију наступа и грозница.

Ну, све су то само претпоставке и док изасланства првих медицинских факултета не оду на лице места где бесни нова епидемија, неће се моћи доћи ни до каквих поузданих закључака а понајмање се може говорити о лечењу болести и сузбијању епидемије. Јер без међународне солидарности ни на медицинскоме пољу нема ништа...

Како човек расте.

Медицина је утврдила да човек расте најбрже у својој првој години. За прву годину дана дете порасте 8—10 сант. До треће године расте се спорије, али крајем треће дете достигне половину оне висине, коју ће имати када сасвим одрасте.

Почев од 5. године па до 16., расте се подједнако, обично сваке године по 2—4 сант. Када се напуни 16. година растење је спорије, може бити само неколико милиметара годишње. Од 18.—20. године обично се порасте само 1 см. У 25. години човек је достигао максимум своје висине, растење онда престаје.

То је нормални развој човека, а може бити и незнатних одступања.

У првом броју: Лепу играчицу Нину Тини издржава богаташ Соврин, који покушава помоћу ње да добије зајам од развратног старца Добровољцева. Нина прозире игру Соврина, али пристаје на његове намере утолико пре што је Добровољцев био заводник њене матере, коју је и у гроб отерао, пошто је заједно са ћерчицом, Нином, одвео од мужа. Играчица је незадовољна својим животом и тражи повода да се ослободи Соврина. У томе се пуким случајем упозна са чиновником Лавренћевим и његовом сестром Наташом. Нина походи Лавренћева, који не зна ко је она и који осећа према њој врло живу наклоност.

У другом броју: Нина се сећа како је Михајло Клудњиков из љубави према њој примио на себе злочин кога је она случајно извршила и како је место ње отишао на робију.

Код грофице Ладишчев долази ђенерал Добровољцев, брат развратног старца Добровољцева, да запроси руку њене ћерке лепотице Лике, која пристаје да пође за богатог старог ђенерала да би ослободила мајку финансијских брига. Грбава грофичина нећака, богата кнегињица Султанет је разочарана, јер се она надала да ће ђенерал запросити њену руку.

Љубав и страст.

Роман из предратног високог руског друштва.

2.

— Хоћу да се удам за њега и удаћу се! — упорно понови Лика своје речи.

— Чини како знаш, Лика, али бих те ја молила да почекаш још две године... Можда ћеш онда друкчије одговорити...

— Ја се тек нећу променити, а не мислим да ће се и у мојој околини што изменити.

— Није тако, Лика. — Знам да ће се променити...

Лепотичине очи плашљиво прелетеше преко грофице у даљину. Она опази упале груди, модре кругове испод очију и танке, суве руке.

— Мамочка, мамице! — девојка јој се обисну о врат. — Немој тако говорити, не смеш, не смеш да умреш, не смеш!... — И она удари у хистеричан плач.

— Умири се, Лика, лудице! Нисам на то помишљала. Почекај две године, јер се за то време може изменити баш твоја судбина.

Опет се набраше веће на бледоме челу упорне девојке и она одлучно затресе главом.

— Наша свадба мора бити кроз две недеље. Тако сам одредила и тако хоћу... А ако ти не пристајеш... Ја... Сећаш ли се, како ниси хтела да ми дозволиш да ступим у школу, па сам ти била казала да то не могу преживети. Ти си ми се смејала, а ја сам покушала да се отрујем. Нећу се одрећи своје речи, мамице, — никад! Дала сам реч генералу. Ако не пристанеш, убићу се! Не могу да разумем што се ти и Таночка толико узбуђујете због тога! — продужи она после кратке паузе. Мени ће бити добро, сасвим добро. Већ сам унапред о свему добро размислила... Баш ми такав брак треба! — Она упре загонетан, мутан поглед некуд у даљину, а затим рече: — А сад лаку ноћ, мамице! Обећај ми да ћеш мирно спавати ноћас, а сутра ми можеш наручити венчану хаљину код мадам Бурдо.

Грофица хтеде да задржи девојку, ухвативши је за руку, али се она изви, да избегне нежности, и удаљи се из собе, хладна и неосетљива као и увек. Чак се и не осврте да погледа грофицу, која остаде, гушећи се у сузама.

Девојке су имале заједничку спаваћу собу.

Лика је мислила да Султанет у велико спава, и уђе на врховима прстију у собу, али је ова седела на кревету и чекала с нестрпљењем њен долазак.

— Лика, — пружи она руку према лепотици, — ходи да се пољубимо! Немој мислити да се љутим на тебе. Ти си ми измамила глупо признање — фантазију, производ неколико непроспаваних ноћи. То је био наступ малодушности. Дозволила сам самој себи да поверујем у живот, којим други свет живи. Увиђам сву тежину своје лакомислености. Болесна машта! Ја — жена тог угледног генерала! Били бисмо леп пар!.. Како бих примала госте... Та код њега се окупља најотменије друштво, сви утицајни људи овога света... Лика, верујеш ли ми, да бих га се сада и сама одрекла?

Њене праведне очи нису умеле лагати и Лика је то знала.

— Дабоме да ти верујем, Таночка, ма да се нећу слажем с тобом. Ми ћемо и теби наћи каквога генерала... Можда ађутанта! — лукаво се насмеја она.

— Казала сам ти све ово, да не би помислила да ти завидим и да бих хтела због мојих личних рачуна да покварим твоје венчање, продужи озбиљно кнегињица. — А сад ћу ти рећи своје мишљење: Лика, предомисли се! Ти не треба и не смеш да се удајеш за тога старца!

— Та зар га ниси још јутрос у звезде ковала?...

— С тим се није шалити... Има нечег неразумљивог у твојој одлуци.

— Сасвим појмљиво — хладно одврати лепотица, седајући на постељу. — С тобом ћу да говорим потпуно искрено. Маму би моје признање убило, пошто она не одобрава потребу у јаким осећањима. Не одобрава и не може га схватити. Мени се свиђа Мињајев и зато се и удајем за Добровољцева. Желим да наставим свој роман са Мињајевим. Све су згоде: у истој кући, под једним кровом...

— Лика! — ужаснуто узвикну кнегињица и рашири руке.

— Дабоме, теби тако што и не пада на памет!... Била сам с њим на ручку у ресторану, па смо се одвезли, у сам мрак, на Острва... Била сам чак... Заклони обема рукама лице, Султанет! Била сам у његовоме стану!...

Пре три дана десило се нешто смешно. Наравно, за вас сам ја отишла зубноме лекару, а ви сте толико наивне, да се нисте ни могле присетити да ме упитате, шта је то са мојим дивним зубима?... Не мари... прошло је! У ствари ја сам посетила стан господина Мињаева, управо величанствена одељења генерала Добровољцева, то јест мој будући стан. Прошла сам поред његовог врсног вратара, тако како сам се затекла, у црној хаљини, само са густим велом преко лица и казала да желим видети поручника Мињаева. Он заузима две собе у огромноме стану Добровољцева. У њих се улази одмах из предсобља, како ми је он раније причао, те сам се упутила право њему, наслађујући се унапред његовом запањеношћу. Али, на моју велику жалост, он није био код куће. Ипак нисам одмах изишла, већ сам остала да разгледам слике и портрете по столу. И док ја тако шетам по соби, чујем глас Александра Андрејевића: — Мињаеве, где сте? Је ли слободно?... Признајем да ми је срце живље закуцало. Генерал тек што није ушао! Брзо спустим вео и пријем самим вратима. У томе истоме тренутку Добровољцев их отвара и одскочи, мрмљајући неко извињење. Био је веома збуњен. Наравно, није ме познао и, јуче увече, преда мном је задиркивао Мињаева за време вечере.

Султанет је слушала са запрепашћењем.

— Лика, зашто се ти удајеш за Добровољцева? — одважи се она најзад.

— Мињаев нема ни пребијене паре, а ја не могу ни да замислим сиротињски живот, нити он помишља да се жени. Веома ме занима опасност мог положаја. Не склапај руке, јер ти никакве молбе неће помоћи! Нити ћеш успети да ме одвратиш, нити ме можеш разумети! А сад ме пусти да спавам!...

Узалуд се Султанет трудила да продужи разговор са сестром. Та није хтела чак ни сутрадан да проговори с њом ни речи.

Генерал Добровољцев овога пута није више дошао у парадној униформи, ма да му је израз лица био исто тако свечан и чисто ликујући. Тога јутра су га похвалили у новинама и Лика је их је читала на глас са нарочитим задовољством.

— Волим моћ, — понављала је она непрестано, и предусрете генерала са искреном радошћу.

— Решено је! — узвикну она весело. — Немој чинити тако строго лице, мама! На што даљи разговор, када ја пристајем?!...

Али грофица Олга Григоријевна одстрани Лику и рече генералу:

— Пре него добијете мој пристанак, дужна сам да вам саопштим нешто, што може изменити вашу намеру.

— Никада! — узвикне он ватрено.

— А ако вам кажем!... — И она му шану на уво неколико речи.

Генерал пошрвене, али се одмах прибра и понови с још већим жаром: — Никад.

Грофица га онда одведе на страну и продужи шапатом да му објашњава, а Лика, која се била прикрала с леђа, трудила се да улови коју реч.

Али Олга Григоријевна је примети за времена и радознало девојче досне да разабере само две три реченице.

— Заклела сам се моме покојноме мужу!... То је његова жеља... И за вас треба да буде светиња...

Затим уђоше у кабинет. Остали су тамо прилично дуго. Најзад се генерал појави, и приђе телефону, да изда неки налог своме ађутанту.

Мало после стиже и сам Мињаев са дивним букетом од самих белих кринова.

— Сад већ можемо примати и званична честитања, верили смо се! весело објави Добровољцев.

Али неко није делио његову радост. Олга Григоријевна стојаше бледа као смрт, придржавајући се за наслон од столице.

— Изнесите цвеће, одвећ јако мирише! — Изусти она с тешком муком.

Султанет јој брзо притрча и нежно се привили својим наказним телом уз грофичин витки стас.

— Сироче моје, скоро ћеш остати сасвим сама... Не, Лика, дозволи да ти кажем!... Мораш ми ту, пред свима, обећати: када мене нестане, нећеш заборавити на Султанет! Нека она живи с тобом. Свој дуг према теби сам извршила и сад си ти себи изабрала заштитника, а она... она ће остати сама...

— Грофице, дајем вам реч да ће наш дом бити и кнегињичин — рече Добровољцев и пружи обе руке грбавој девојци. Грофица их обави све троје погледом пуним безграничне љубави.

Донеше шампањац. Сви су се куцали, сви се расположише. Као да је био заборављен непријатан малопређашњи разговор. Само се Мињаев издвајао својим суморним изгледом. Као да је био нешто блеђи него обично и две три борице се појавише на његовому челу. Он се једва и дотакао вина.

Лика је уочила све то и једва приметно му се осмехну. Утврђивали су дан венчања. Генерал јој је шапутао нежне речи, држећи њене руке међу својима. Она му је кокетно одговарала, док се не досети, те ослободивши се, рече:

— Овако нећемо доћи ни до каквог резултата! Треба да се ви сами договорите са ма-

мом о свему. Ми смо овде сувишни. Отиђи ћемо у мој будоар, а ви останите где сте...

Девојке су имале заједничку спаваћу собу, а сем тога свака је имала још и свој мали будоар.

Напокон су се нашли у царству свиле и цвећа, у полу-тами.

— Ипак ће ми бити жао моје собе! — рече Лика осврћући се унаоколо. — Ко зна како ћу се тамо осећати!... Таночка, молила сам те да изиђеш. Шта чекаш?...

Кнегињица је расејано посматрала Миљаева те, схвативши у чему је ствар, поцрвене до ушију и журно оде из собе.

Миљаев се премештао с ноге на ногу и упорно ћутао.

— Доста сте се мрштили, bel ami* — страсно шану Лика, наслађујући своје лице уз лице лепог Миљаева. — Ми нећемо уступити никоме своје...

Он је стојао као окамењен, не изустивши ни једне речи.

Лика показа прстом пут великога портрета, који је недавно био на изложби.

— Закуни се пред овом сликом, — рече она. — Та, ти си ме уверавао да сам ја твоје божанство!... Мораш ми се заклети, да ћеш ноћу, после мога венчања, кад се гости разиђу, и ја будем отишла да се пресвучем, чекати у мојој гардероби иза заклона. Закуни се!...

Дивно Ликино лице узе накостан израз. Изгледало је готово страшно, а њени танки прсти зарише се у руку лепог официра.

— Јао! — узвикну он, трудећи се да истргне руку, али је она држаше чврсто; гвоздена снага се налазила у њеним дугим, гипким прстима.

— Закуни се, да ћеш доћи! — наваљивала је она помућеног погледа.

— Заклињем се, доћи ћу!...

VII.

Два брата.

Андреј Андрејевић Добровољцев заузимао је велики стан у једној од новијих кућа на Петроградској Страни. Он је ретко излазио, тако да је многима било непознато, да чувени генерал Добровољцев уопште и има брата.

Кад је он поднео оставку и добио за дуги нерад позамашну пензију, догодило се да се он, некако постепено, одрекао свега онога што га је раније привлачило. Он је дуго боловао. Пошто је прездравио дигао се из постеље као старац, уморан, пресићен животом и сасвим се запустио.

— Доста је било свега! Крај! — рече он самоме себи. — До врага са женама, и с банчењем!... У ствари увек једно те исто и све се оснива на новцу. Треба имати само новаца и онда имаш свега, макар то било и у уобразиљи само!

И за њега отпоче нов живот.

Пре свега одлучи се да уновчи сав свој иметак, те је због тога почео продавати своја имања и куће. Из тог разлога је и дошло до несугласица између њега и брата, генерала Александра Андрејевића, који дуго није хтео да пристане на деобу мајчиног дела имања. Андреј Андрејевић био је по природи својој тврдица, ма да је трошио много, а сада, пошто се одрекао свих радости које живот пружа, постаде још већа тврдица и, приликом деобе, тако рећи отео је од брата што је више могао. Па није ни чудо што су после тога престали да се виђају и продужише да живе у истоме граду као потпуно непознати људи.

Немарно одевен, ретко кад обријан, полугладан, Добровољцев је по цео дан шеткао са свећом у руци надгледајући своје благо. Из тврдичлука није хтео да уведе електрично осветљење у свој стан. Кад би му се досадило, он би се завукао у своју малену, мрачну спаваћу собу, завртао би кључ у брави, отворио свој оковани челични орман и вадио из њега свежњеве новчаница. Све своје имање држао је он ту, не хотећи да се по банкама сазна колико је његово богатство.

Шчепавши прљавим прстима ове свежњеве Добровољцев их је с уживањем пребројавао, и зажмуривши затим, стварао у својој глави други живот, пун раскоши и свемогућих уживања, која би могао себи прибавити за толики новац.

Ако би му се догодило да на улици или где било, на каквој јавној продаји, сусретне какву лепушкасту женску, која би му замакла за око, он би неизоставно, чим би се вратио у свој стан, отварао оковани орман с благом и, пребирајући свежњеве новчаница, говорио самоме себи, да би и ту могао купити за извесну новчану суму, пошто у свету нема ничега што не подлежи куповини и продаји.

Сусрет са Соврином у неколико беше изменио начин живота ове тврдице. Соврин као да није примећивао запуштени изглед Добровољцева, па га је одвео са те лицитације право на доручак и господски га почастио.

Соврин је избегавао да једе јела, која једе цео остали свет. За њега су се спремала нарочита јела, а из подрума би се износила стара скупоцена вина; као да су се сви утркивали ко ће му боље угодити.

— Сам Илија Семјоновић је пробао ово јело и похвалио, — говорило би се другим гостима и те су речи важиле као закон. Добровољцеву је ласкало што се нашао у тој средини и што је Соврин, човек од положаја, тако љубазан према њему. Осећао је завист према брату. Увек би га вређало то, што би се свако при помену презимена Добровољцев распитивао о генералу Александру Андрејевићу, а он као да није ни постојао за њих.

После тога су се срели још неколико пута. Соврин покуша, једном приликом, да напомене како му је новац потребан, али се старац

* Лепи пријатељу.

оглуши и скрене разговор тако вешто на друге ствари да се Соврин тога пута није умео наћи.

При помисли на могућност да на лак начин добија велики интерес за свој новац, Добровољцев би и пристао да му позајми тражену своту, али у исто време растати се наједаред са толиким новцем?!... Та мисао га је испуњавала ужасом, грозом. Педесет тисућа представљало је позамашну своту, ма да је Соврин говорио о њој са непојамном немарношћу. Није имао начина да се распита о финансиском стању уваженога Илије Семјоновића, пошто није долазио у додир са његовим познаницима, а ако би и дошао у какво друштво, зато би имао да захвали истоме томе Соврину.

Тако је једном Соврин улучио згоду да одведе Добровољцева на конзерваторијум, у коме је гостовала чувена нова звезда балерина Нина Тини.

Добровољцев је био усхићен њеном игром и чарима. Одавно се није тако осећао. Неодољиво га је привлачила ова мала, дражесна особа. Био је очаран тим познанством и осећао је да је на први поглед заљубљен у њу.

Целе боговетне ноћи после тога стари Добровољцев није могао ока склопити, горећи од пробуђене страсти.

Из свакога кута његове мрачне собице гледаху га два лукава привлачна ока дивне играчице, а њено витко тело њихало се у гипким страсним покретима, који су га залуђивали.

Он очекиваше с нестрпљењем да га Соврин обавести, кад ће моћи да види опет малу Тини, док му није пошло за руком да у два маха руча заједно са њима у једноме ресторану. Очекивао је разочарење, али је балерина у свакидашњему животу и опхођењу друштвеноме била још заносниja него на позорници и Андреј Андрејевић се заљуби у њу до ушију.

Он није имао ни појма о односима између балерине и Соврина. Овај се у друштву понашао према њој тако коректно да није давао ни најмањега повода да се слути о његовим правима према њој.

После неколико дана душевне борбе и несаних ноћи заљубљени старац написа Нини једно ватрено писмо са молбом да га посети и даде писмо Соврину, да га он лично преда играчици.

Тога јутра слуга Петар добро повуче од свога газде.

— Постарај се да распремиш кућу! Каква је страшна прљавштина свуда! — драо се Добровољцев на слугу. — Сутра у јутру мора бити све у реду. Имаћемо госте о доручку. Не могу их дочекати у овоме свињцу!

— Млати се господар! — промеди Петар кроз субе, кад од кројача стиже нов смокинг.

Соврин је живео веома раскошно и уопште умео је удешавати свој живот. Имао је свога вратара, слуге у фраковима и ливреји, дечаке-козаке, па чак и прца, кога је довео са собом са неког свог далеког путовања.

На вратарево звоњење, слуга у ливреји отвори врата и пропусти Андреја Андрејевића у прво одељење: уску, дугачку собу, украшену портретима Совринових предака у позлаћеним рамовима.

— Изволите у господинов кабинет, — достави му мали козак, одевен у неко фантастично полуруско, полуисточњачко одело.

Прођоше кроз дуги низ одаја, намештених са веома утанчаним укусом и необичношћу.

Пред вратима кабинета стојао је собар прћан у оделу од беле чоје, извезеном сувим златом.

Он се са великим поштовањем поклони дубоко Добровољцеву и отвори широм тешка храстова врата.

— Мило ми је да вас могу поздравити у своме дому! Чему имам да захвалим на особитоме задовољству?

Прожет мислима о Нини, Добровољцев му без околишења повери своје јаде. С младићским жаром говорио је он о својим осећајима, о несаници, о неодољивој чежњи за њом.

Не испуштајући цигару из уста, осмехујући се једва приметно, Соврин га пусти да се изговори.

— Јесте. То је прави дијамант, — рече он тоном, који није допуштао противуречења. — Увек сам тврдио да у тој жени има нечег нарочитога.

— То сам управо хтео рећи, — прихвати Добровољцев. — Толико година се није у мени ништа покренуло! Мислио сам да је се страст у мени за увек угасила. А сад, ето, горим и немам мира ни дању ни ноћу. Помозите ми, Илија Семјоновићу! Целог вам века нећу заборавити ову услугу!...

— Зашто не бих? Напротив врло ћу радо учинити! Али такав брилијанат изискује велику раскош... Да ли сте ви у могућности?...

Добровољцев поцрвене.

— Како то имам да схватим?... Мислим, да не сумњате?... Зашто бих иначе и почињао?...

— Тешко је завирити у туђи џеп. За Нину Тини су потребне не тисуће, већ стотине тисућа!

— Положићу милионе пред њене ноге, — скочи Добровољцев. — Питање је само хоће ли се и с милионима моћи што постићи?

— Нисам компетентан у овоме случају, рече Соврин и зену равнодушно. — Покушајте! Према мојој теорији, у данашње се доба све може купити за новац...

— Чак и таква жена? —

— Све се може купити за новац, — понови Соврин, — а да ли за дуго — то је већ друго питање.

— Узимате ли на себе да јој уручите моје писмо и уопште да удесите целу ствар?

Совринов поглед беше сада строг и непроницљив.

— А ако и ја не чиним ништа бесплатно? — хладно се насмеја Соврин.

Добровољцев разумеде.

— Ах, драги мој, све ће бити, — рече он машући рукама у нестрпљењу. — Та ви само предајте њој то писмо и припремите земљиште, а тад ћу ја бити прибранији, те ћемо се онда нагодити.

— Писмо ћу однети, — одврати Соврин леденим тоном, — али у будуће не обећавам ништа. — И видећи да се гост не диже с места, он неприметно притисну дугме електричног звонцета.

Као да је из земље изникао створи се прнац пред њима. Један поглед беше довољан да разуме шта се од њега захтева и он изговори унапред спремљену реченицу.

— Чекају вас у жутом салону, — рече он, дубоко се клањајући.

— Молим за извињење што вас морам оставити. Моје је време распоређено. Дајте ми писмо.

И мало писамце пуно ватреног признања и молби пређе у Совринове руке.

Растали су се незадовољни један другим.

»Послован човек, — љутио се у себи Добровољцев, — своје не испушта.

— Опрезан и препреден угурсуз! — процеди кроз зубе Соврин.

VIII.

Наташа Лавренћева.

— Јели стигло какво писмо за мене?

С тим је питањем улазила Наташа Лавренћева у братову собу, вративши се са дужности, и свако вече би истрчавала у предсобље, чим би ко зазвонио, надајући се да ће јој поштар уручити добро познато писмо у плавоме коверту.

Али жељено писмо никако да стигне, а сјајни официр, поручник Васиљев, који јој је отео душевни мир још у Кисловодску, као да је у земљу пропао.

Удварајући се лепушкастој касирки, Васиљев се трудио да се издвоји из гомиле других њених обожавалаца и све време је упорно настојао да докаже колико се разликује од других својим озбиљним намерама. Он јој никада није говорио двосмислених речи, није се ни штио да јој додирне руку, пити јој поклањао цвеће и позивао на вечеру. Због тога је за месец дана успео у ономе што другима није пошло за руком: »Бајна касирка«, како су називали Наташу Лавренћеву, шетала је свако вече под руку са поручником »који нема обичај да се нојашњава« и, како су уверавали сплеткароши бањски, чак се и љубила с њиме по мрачним стазама.

Па ипак, по своме повратку у Петроград, Наташа није ништа помињала брату о своме роману, док се није званично верила са Васиљевим.

Врсни поручник није желео посетити скромни стан Лавренћевих, изјављујући »да би му било некако неугодно«, а Владимир Ивановић, Наташин брат, није имао воље да га први посети, и зато, на велику девојчину жалост, њих двојица се нису упознали.

Она је често излазила увече са својим вереником и беше безбрижна и срећна, док једног дана он неочекивано не ишчезе.

Понекад, кад се Наташа узбуђена и сва задувана од брзог хода враћала кући са вечитим питањем:

— Има ли писама?

Њен брат Владимир је већ стајао у ходнику и са прикривеним узбуђењем питао газдарицу:

— Зар баш нико није долазио? Може бити док нисте били код куће? Очекујем једну ро̂ђаку...

Наташа је знала кога он то ишчекује, те је ћутећи посматрала брата са великом нежношћу.

— Нема среће! — Оте се једаред Владимиру, кад је већ изгубио сваку наду да ће Нина наћи.

— Није истина! — осмехнула би се на њ Наташа. — Има среће, осећам да је има, и верујем у њу...

Наташа би се при томе трудила да не ода своју забуну пред братом.

Нарочито би јој било мучно у празничне дане, које је дотле проводила у друштву са својим вереником.

»Памти да те волим и буди стрпљива«, — тешила је она саму себе његовим речима.

Једне недеље од ранога јутра је предосећала да ће се тога дана догодити нешто, што ће решити њену судбину.

Са више марљивости успреми она собе и дуго се дотеривала пред огледалом, трудећи се да се што лепше очешља.

— Хоћеш ли излазити данас, Наташа? — питао је брат, који је био већ у капуту.

— Нећу. Све ми се чини да мора неко наћи изненада!

— А ја морам за послом, — рече он са неком завишћу у гласу, не престајући да се нада у Нинин долазак.

»Зацело ћу данас нешто дознати о њему! — говорила је она самој себи. — Срце не може тако да превари... А можда ће он лично доћи!«...

У истоме тренутку разлеже се звонце у предсобљу.

Са јаким куцањем срца, сва црвена од узбуђења, стајаше Наташа насред собе, трудећи се да распозна глас.

— Женски!... Радости нестало!

— Наталија Ивановна, зову Вас! — довикну јој газдарица из ходника.

У сусрет Наташи дође једна дама у раскошноме капуту од крзна опточеном самуровином.

— Зар не можеш да ме познаш, Наташа? — проговори гошћа непријатним притворно љубазним гласом.

Наташа се није могла у тренутку сетити... Зина Осетрова, њена школска другарица, с којом није баш била у добрим односима. Осетрова, веома богата девојка из трговачке породице, увек се показивала према њој накосна. Шта више беху супарнице и у учењу и обе се надаху на златну медаљу. Њу је ипак добила Осетрова, и ако су имале једнаке оцене.

Никад се мање није надала оваквој посети.

— Ах, Зина, то си ти! — зачуђено узвикну она. — Изволи!...

Затим јој поможе при скидању капута. Наташа се чисто застиде своје сиротиње и стидљиво је крила ноге, да не би толико падале у очи поред ногу гошће, на чијим се ципелицама блистале прећице посуте брилијантима. А тек какви ли су у њеним ушима, те какви на неговањим рукама!

— Ти се, може бити, и не радујеш моме доласку, — поче Осетрова. Али, веруј ми, драга моја, да сам теби тежила свом душом...

— А шта ти треба од мене? — дикне Наташа глас.

— Ах, Наташа, ја добро памтим да смо се у гимназији нас две инатиле, али то је било тако давно! Ступивши у живот, човек све схвата другачије, другачије разуме и људе, те сам тако и ја тек сада тебе оценила достојно.

— Шта желиш од мене? — понови Наташа, гризући се за усне.

— Како ти је глас леден! А имаш тако добро срце!... Кад би ти знала, како се осећам усамљеном! Мати ми је умрла, другарица немам... Сама сам као прст!...

Она принесе намирисану марамицу својим очима.

»Бог би је свети разумео! — помисли Наташа. — Не можеш знати шта се догађа у туђој души!«

И она, усиљавајући се, рече љубазно:

— Шта ти је, Зина? Биће ми мило, ако будем...

— Ах, мила, мила моја, знала сам да ти имаш златно срце! — загрли је Осетрова. Целог века ти нећу заборавити ту услугу...

— Па у чему је ствар?

— Зар не видиш како сам свечано обучена? — рече Осетрова и осмехнувши се показа нове беле зубиће.

Тек сада пада у очи Наташи сва њена вештачка лепота.

— Видим да си се намодила!

— Ах, што си наивна! Ко долази код другарице у свечаноме оделу?!... Значи да томе има нарочитога узрока... Ах, Наташа, ја сам тако, тако срећна и баш с тобом желим да поделим своју радост!...

— Да се ниси удала? — поуми Наташа.

— Још не, али мислим ускоро... Та то је за мене права срећа у мојој усамљености... Отац се посветио искључиво своме послу, мама ми је умрла... Тако ми је тешко понекад што немам с ким да проговорим ни једне речи, да се посаветујем...

— Па честитам ти... Веома ми је мило! Али у чему се састоји твоја молба?

— Треба да ми обећаш, да ћеш ми бити деверуша. Молим те, немој ми одбити!

— Не бих знала коме да се обратим за ту услугу... За хаљину се не брини, биће спремљена на време... Дакле, голубице, пристајеш, је ли? Преклињем те...

— Да промислим!

— Не, него дај реч одмах... Да заборавимо све наше несугласице, Наташа!...

— Доста о томе, Зина! Неке буде, пристајем и верујем у твоје чисте намере. О хаљини се не брини! Удесићу ја некако и сама...

— Не, ниподошто! Та ти мени чиниш огромну услугу! Свадба ће бити сјајна и ја се необично радујем да стекнем тако лепу деверушу... У толико пре што немам ни родбине ни много познаница, док ће се од стране мога будућег слећи цео Петроград. Кад би ти знала, Наташа, како је то диван човек, па тек колико ме воли!...

— А за кога полазиш?

Нафракано лице Осетрове доби лукав и триумфујући израз. Али она савлада накосни смешак на крајевима својих танких усница и, сагнув главу, промуца:

— Можеш појмити да су многи покушавали да добију моју руку. Отац ми даје двеста хиљада рубаља мираза... Али баш зато сам неописано срећна што ме Константин узима из љубави, а не због новаца.

— Константин? А презиме? — Срце јој престаде да купа. Била је бледа као крпа.

— Константин Петровић Васиљев, — јасно изговори она сваку реч ликујућим гласом. — Сјајни гардиски поручник... Дакле, ја рачунам на твоју реч! Бићеш ми деверуша! Венчање у другу недељу... Још ћемо се видети, драга моја. А сад збогом!...

Једва се држећи на ногама, као у магли, Наташа испрати гошћу. Срце јој се цепало, али не одаде тајну.

Када је касно у ноћ, изморен љубављу за Нином, сумњом и очајањем, брат Наташин, Владимир Ивановић, горко узвикнуо у својој соби:

— Нема среће у свету, нема је!

Она скупи сву снагу, да угуши плач и рече:

— Вараш се, Волоћа! Има среће... Трпи и чекај!

(Наставак у идућем броју)

Не пишу само писци од професије, па се понекад догоди да какав непрофесионални писац даде по коју врло јаку стварчицу из живота. Тај је случај са овом скицом, у којој је на један врло духовит и жив начин описан тип једног босанског кавгаџије, који сматра за задатак свог живота да исправља криву Дрину и да он свети изгубљено Косово и цара Лазу.

Иванова заклетва.

Драгутин Андрин.

„Како се зовете?“— упита оптуженог судија, још дремљив на овом кишовитом јесењем јутру.

„Иван Тодорић, сарач, стар 38 година, вере православне...“ одговори у једном душку Иван, знајући већ напамет уобичајена питања суда, јер му ово не беше првина, да буде преслушаван и суђен.

„Ви сте“ продужи судија, а затим слатко зевну... „Ви сте, Иване, 10. овог месеца пре подне, шамаром набили полуцилиндер на главу уваженом грађанину и поштеном обућару, Вилотију Марковићу...“

„И разбио ми нос“ — прошишта Вилотије са троструким подваљком... „Код иследне власти бранили сте се, да вас је дирнуло у срце, што је Вилотије рекао за Лахитове топове, који су ипак српско оружје, да су штрцаљке...“

Судија заста један час, ушмркнувши се и гледајући испод обрва на Ивана. Затим продужи:

„Испред кафане код „Цара Душана“, где се одиграо овај напад на уваженог итд. отишли сте или, боље рећи, посрћући ушли у кафану „Орлић“ и пришли столу, за којим је седео Ристо Дабић, Србин из Турске, који долази сваке године овамо ради куповине волова. Пили сте заједно и мирно разговарали, док ви одједном нисте скочили и гласно запитали Риста: „Зашто убисте Цара Лазу?“, узимајући при том претећи став. Узалуд вас је Ристо умиривао и уверавао, да је он Србин по да се само турски носи: ви сте бесомучно навалили на њега и ко зна шта би све било, да вас нису, уз припомоћ слугу, избацили из кафане на сокак!“

Судија опет застаде и погледа на Ивана, мрачног и занемелог као камен. Затим продужи:

„Одавде сте пришли право пекарници Остоје Јојића, који је у тај час стајао крај свог пања и виком дозивао грађане на вруће, тек из пећи извађено јагње. Затражили сте му, да вам одсече за грош мезета од плећке! Праведна примедба Остојина, да он не може да начиње цело јагње због грош мезета толико Вас је ражљутила да сте га, дочепавши јагње за задње ноге, ударили тако, да му се оно око врата савило!

На крају су Вас некако савладали и довели у полицију.“

Иван обрише са чела крупне грашке знојa, на судчево питање, рече:

„Признаје Иво, да је крив“ (себи је увек тепао и говорио у трећем лицу) „крив је колико је тежак, али је крив и Господ, што га је саздао мимо остали свет. Ето, господин судија, пије цео свет, па се и многи опијају. Али им је нарав друкчија. Они не дангубе по суду. Ономад се напио Тиосав молер, па се само кеси и ни да макне с места. Дебели Томо попио на Задушнице коју више, па га стала игра сву ноћ, што не би трезан заиграо да му дадеш, не знам какве паре. Један пијан блеји сву ноћ; други нађе себи равног, ижљубе се па се на крају крајева и изударају, али је сутра дан све у реду, као да ништа није ни било. А Иво мора да брани српски образ, кољајући свој и ходајући по суду!“

Пошто Остоја пекар приложи уверење о телесној повреди и пошто Вилотије, уважени грађанин, прошишта нешто о претрпљеном страху, изрече судија пресуду, по којој се Иван осуђује на 15 дана затвора или 150 динара у новцу. Поред овога, имао је да накнади парничне трошкове, што све скупа изнесе око тридесет банки.

Резигнирано извади Иван тридесет банки и положи их судији на сто, пожелевши свима гласно „Због ом“, иако је у себи псовао и Вилотија Марковића, и Остоју пекара, и Србина из Турске па и самог судију.

Кад се нађе на улици, обузе га неко суморно расположење. Дође му на памет његова жена Рада, што већ четврту годину лежи узета на постељи; онда његова запечаћена радња због нерегулисаних меница, па затим његов цео начин живота што га, поред свега, срамоти пред светом. Би му тешко, да је једва уздржао сузе. Пође полако низ чаршију и баш кад је био на пијаци, виде попа Глигорија под амрелом и са свежњем под левом мишком. Сину му једна мисао у глави, те се упути право оцу Глигорију.

— Благослови, оче!

— Бог и сви свети, Иване. Какво добро?

— Није добро, али није баш ни велико зло, оче Глигорије. Хоће Иво нешто да те пита. Смеш ли ти њега да закунеш на Свето Јеванђеље?

— Ради чега, Иване?

— Па ти већ знаш. Дозлогрдио је он себи и чаршији са...

— Знам, знам, Иване. Смем, како да не смем, кад ће и драгом Богу бити мило, ако ти само дође друга памет. Хајдемо заједно у цркву, јер и ја хоћу да оставим књиге.

Црква је била мрачна и хладна. Бахат ногу попа Глигорија одјекивао је празнином некако језовито, да Ивана подиђе дрхтавица.

Отац Глигорије намести налоњ, затим оде у олтар, да донесе Јеванђеље. Иван се кришом прекрсти, док му је зуб о зуб ударао.

На налоњу заблисташе сребрне корице, те Ивану очи као да засенуше. А кад отац Глигорије метну на себе епитрахиљ и кад црквом

одјекну: „Господу Богу помолим сја“, Иван се једва држао на ногама.

— Иване, метни три прста десне руке на Јеванђеље. — Сагни сад главу. Отац Глигорије му пребаци епитрахиљ преко главе и промрмља неку молитву.

— Одреци се пића, Иване! Кажи гласно: „одричем се“, дошапну му свештеник.

— Одричем се!

— Одреци се пића, Иване!

— Одричем се!

— Одреци се пића, Иване!

— Одричем се!

Амин и још неколике речи завршише ову заклетву без сведока. Иван пољуби Јеванђеље и руку попа Глигорија, спустивши му у њу згужвану банку.

Из цркве изађе Иван доиста као други човек. Упути се право кући, купујући успут разних понуда својој Ради. За дуго је Рада причала комшикама, да, откако се удала, не памти Ивана тако доброг, као што је био тога дана.

Идуће суботе, пазарног дана, тискао се свет око Ивановог дућана. Јер по јанџике што их је Иван израђивао, долазили су чак из Санџака, а ресе на кајасима за бритве прокосиле су бојом и суптилношћу свим другим ресама на далеко. Једном речју, Иван је имао златне руке и то је свет знао.

* * *

Било је у време анексионе кризе. Иван је затворио дућан раније, једно што није било посла а друго, што се није ни осећао баш најбоље. Пошао је право кући јер на другу страну није никуд ишао. Мало га се тицала свакодневна ларма и говори о рату. Није га чак интересовало кад се пронео глас, да је стари поп Жарко побио барјак под градом и да купи добровољце. Гледао је свој посао и своју кућу.

Сумрак се већ хватао кад отвори кућна врата. Још с прага поче ружити слугу због нечега а онда оде у женину собу. Откако она болује, спавају одвојено.

— Хоћеш ли вечерати штогод, Иване?

— Не знам, баш ми се и не једе.

— А мени, за чудо, отворио се апетит па не знам, шта ми је доста. Донела ми данас Марица парче сувог свињског меса. Ти знаш да га ја не једем радо; па ипак, парче по парче појела сам га свега. А сад сам жедна, пила бих нешто. Све ми пада на памет чаша доброг црног вина. Чини ми се, да би је оно најбоље угасило.

— Па ти попи, ко ти брани.

— За пакост, нема у кући ни капи. Али чекај, послаћу ја сад момка.

— Слушај, Максиме, отиди код „Цара Душана“ и донеси литар црног вина. Само доброг. Узми ону боцу са полице. Но немој, по обичају, бленути већ похитај!

— Код кога „Цара Душана“?

— Ваљда знаш Томину кафану, на ћошку преко пута општине. Преко пијаце је одмах.

— Је ли преко старе пијаце?

Иван скочи срдит.

— Остави, Бога ти, тога глупака. Дај овамо боцу. Њега је још једино добро послати по смрт. Не би се никад вратио.

Залуд га је Рада молила, да се не мучи по мраку. Чак ју је била већ и жеђ и воља за вином прошла. Иван изиђе из куће са боцом у руци.

Кафана је била пуна дима од дувана и пријаво жуте светлости. Неколико групица за столовима разговарају поверљиво. Иван приђе газди, поручи вино, наглашујући да је за болесника.

— Опери боцу добро, сиђи у подрум па наточи из оног другог бурета, добаци газда момку.

— Како ти, Иване?

— Па добро.

Иван се разговара са газдом, само да прође време, док се врати момак. Али се овај не враћа. Са левог стола долазе му у уши неке пригушене речи... велика сила — погазиће нас као мрава... Иван погледа испод ока и виде Вилотија, „уваженог грађанина“ како нешто поверљиво разлаже друштву, сигурно садању ситуацију земље. Погледа га онако надуваног, уплашеног, како звера око себе, да га не чује ко год, ко га не треба да чује, па му се згади.

— Дај ми, газда Томо, једну љуту! А кад попи прву, Иван осети тек тада жеђ, ону страшну жеђ која је њему била већ добро позната и која мора да се гаси. Попи још неколико. А кад му се учини, да је попио колико треба, приђе столу за којим је седео Вилотије и стаде пред њим у раскорак. Шубару забаци далеко на потиљак а руке на крста. А тад готово рикну неким промуклим, изазивачким гласом:

— Ко је велика сила? Ко ће кога згазити, удавити? Ко је, ко — је — мрав...

Наста ларма и свађа. Мало по мало кафана се испразни. Само оста газда, да мири Ивана. А Иван је пио, гестикулирао, дрекнувши често, после малог застоја:

— Ко ће Иву да згази?!

Држећи чврсто боцу са вином, као нешто што се мора по сваку цену донети кући, ишао је Иван од кафане до кафане. После пола ноћи видели су га у једној кафани на доњој чаршији. Нашао негде Тиосава молера, мртвог пијаног, метнуо га да седи на столици подигнутој на астал и клечи на земљи пред њим, молећи га:

— Царе Лазо, реци Иви само да дави, да коље...“ показујући при том на од страха премрле цигане, што су на земљи седели и гудили неку разбијену арију.

Иван је пио и сутрадан и ко зна докле.

Да је ко, на Митров-дан исте године, застао у цркви после свршене службе и погледао у леву праперту, видео би како Иван држи три прста на Јеванђељу и чуо би га како гласно изговара.

„Одричем се!“



Дечја уметност.

Пре годину дана у Лондону, а мало доцније у Кембрицу, изазвала је врло велико интересовање изложба слика бечке деце. На изложби је било готово свих врста сликарских радова: почев од скица плајвазом, па до великих композиција у масним бојама. Чуђење и дивљење је било у толико веће што се тврдило да су све радове радила деца испод 14 година, и да их њихов професор није никада поправљао, већ је само служио као критичар и саветодавац.

Сликарским образовањем ове деце руководио је проф. Чижек из Занатлијско-Уметничке Школе у Бечу. Његов метод је прост и састоји се у овоме. Деци се остави на вољу да цртају шта хоће и како хоће, — али морају цртати само онако како осећају у своме срцу. Никога не смеју имитирати. Проф. Чижек се овако изражава о своме начину рада: „Уведем дечка у свој атеље, пустим га да барата по моме благу, и он налази боја, платна, и креде и четака, . . . и види све ове ствари, и гледа другу децу како их употребљавају, па и сам почне да ради“. Резултат овога метода је изванредан. Без корекције од стране професора, идући само за својом маштом, деца стварају слике пред којима се многи одрасли уметници могу поклонити.

Колико дечија уметност може бити интересантна, може се видети и из других примера.

Највећи француски магазини, а нарочито „Прентан“, који је ову ствар и започео, расписују сваке године конкурсе за рекламе. Права на утакмицу имају само деца испод 15 година. Награде су од десет до педесет хиљада франака. Јавља се по неколико хиљада деце. У жири улазе највећи француски сликари. Поред тога и разна хумана друштва расписују конкурсе за најбоље илустрације књига као што су Лафонтенове „*Басне*,“ и т. д.

У Немачкој се сваке године приређују изложбе гимназијских ученика. Можемо узгред напоменути да је слободно цртање обавезно у свима разредима.

Из свега овога се види да се код напредних народа обраћа велика пажња на развијање уметничко-естетских особина код деце. У овоме треба запазити две ствари. Прво, да су деца у стању да створе радове од извесне уметничке вредности; друго, да су васпитачи увидели сву важност уметничког образовања деце. Сва деца, разуме се, нити постају, нити могу да постану уметници; али се код већине пробуди моћ самосталног посматрања и закључивања.

Шта се у овоме правцу урадило код нас? И породица и школа мало воде рачуна о васпитању укуса код деце. По гимназијама се цртање предаје на један шаблонски начин, и своди се на прецртавање и имитирање. Даље, уместо да се самој деци која већ показују интересовања за самостално цртање, помогне, њима се одмаже. Често пута су то сами наставници цртања који својим понашањем убијају код ђака и оно воље у колико је има. Сећам се једног случаја кад смо и ми били деца. Имали смо у разреду друга који је много волео да црта, и који је за то имао прилично способности. Једнога дана његови другови изнесу пред професора цртања једну од његових композиција у боји. Професор пита ко је то радио, па затим презриво додаје: „Не ваља: крив нос на овој фигури.“ То је било све, уместо да се заинтересује за малог сликара!

Разуме се овим не желимо да кажемо да су сви наши наставници цртања шаблонисте и овако несимпатични. Далеко смо од те помисли! Као и у наша друга културна поља, тако и овде почињу да продиру зраци напреднијих погледа и метода. Верујемо да ћемо кроз неколико година доказати да и наша деца имају исто толико уметничког смисла као и бечка, француска, или немачка.

Зато нам је врло пријатно да забележимо да је наставник цртања у Београдској Реалци, академски сликар г. М. Петровић пошао овим не само новим, него и добрим путем. Он је позвао своје ђаке на један мали конкурс за нацрт споменика Непознатоме Јунаку на Авали. Ђацима се идеја толико допала да су почели о њој да говоре са својим старијима, и да пажљивије мотре на форме и боје предмета. Колико је било нових открића у старим стварима! Колико се њихов ум био кренуо унапред, новим правцем који им је био дотле затворен!

Искрено поздрављамо покушај г. Петровића, и верујемо да ћемо ускоро чути за сличан рад и код других наших младих уметника којима је поверено уметничко васпитање деце.

В. Л. Поповић.



Мода.

Дугачке-кратке хаљине.

Из Америке је стигла вест да су фабриканти и трговци са штофовима зарадили у 1921. години 50 милиона долара више но лане, само зато што се носе дуже сукње. Јер чим се чуло да се у Паризу носе дуже сукње, Американке су похитале да и оне не заостану за Парижанкама, и — потрошиле су 25 милиона аршина штофа више но прошле године. Али нису ћарили само трговци и фабриканти. Да би се израдио тај вишак материја за дуже хаљине, запослено је 20.000 радника и радница који су дотле били без посла.

Али је ипак само варка да су хаљине дуже. Јесу дуже, али не сукње, већ оне велике ешарпе које падају од струка на ниже по боковима, или граде некакве слободне и неправилне скутове. Међутим сукња је бар на једној страни поиздигнута да се виде листови, или је разрезана, или је доња ивица у „цакнама“ и т. д. Нема спора, носе се и пристојне сукње, али оне нису по „укусу“ Париза. Парижанка никако неће да прими сукњу која је доле равна; њена сукња мора бити ровашена бар на једној страни. Чак ни сукња од костима није правилна облика; она мора бити истегнута где било: дужа или спреда или позади; или су бокови истегнути и висе испод капута до чланака. Шта ћете, то је париска мода. Ако је не марите, одевајте се по енглеској моди, која није тако „шик“, али је врло елегантна и отмена.

Та привидна дужина париских хаљина добија се и помоћу модерне провидне тунике. Нека је доле „футрола“ узана као змијска кошуљица и кратка до колена, ви ипак имате модерну дугачко-кратку хаљину. Доле, испод прозирне тунике од чипке, тила, крепа или муслина, хаљина вам је кратка; туника вам је чак до чланака, према томе је ваша хаљина и дугачка. Једним ударцем — две муве, или управо са два ударца — једна модерна дугачка и кратка тоалета. Досетљиви су кројачи, а као да познају Евине кћери новога доба. Него, да се не коштимо више но што је право. Сећате се времена кад су наше маме носиле „шлепове“, па се нашло изговора да се покажу листови, јер се „шлеп“ могао и подићи, управо морао подићи, да се сукња не би каљала.

Да ли вам је познато да се мидер повампирио? Данас се морате мало утегнути, да би сте лепо изгледале. Наравно ви сте ипак носиле мидер, иако није био прописан према париској моди. Лако је било Парижанкама — оне су витке и танане од вајкада. Али ми нагињемо „корпуленцији“ . . . Само знајте да је и мидер подложан моди. Данас се носе мидери од гуме, који — ако су од доброг материјала — праве лепшу фигуру но досадањи мидери, уз то су лаки и не уде здрављу; шта више, лекари налазе да су мидери од „еластиша“ потребни женском организму. Свакако је већ крајње време да се баце они стезници, који су правили струк као у „осице“, а који се ипак још виђају на каквој дами која је била шипарица пре двадесет година. Времена се мењају. Верујете ли?

В. Р.

*

Преимућство жена.

Тврди се да жене могу дочекати већу старост, лакше подносити болове и лакше се измирити са судбином. Халар доказује, даље, да жене могу дуже издржати глад од људи.

Унгар статистиком износи да су жене много мање изложене ћелавости од мушкараца. Де ла Парт тврди да жене ређе добијају морску болест, а иако је добију, она се код њих јавља у много мањем степену.

Питање о преимућству жена занимало је и старе писце. Аристотело тврди да жене могу бити много боље пливачице од људи, а Плиније да лав врло ретко напада на жену!

*

Савет младим матерама.

Данас је доказана ствар, да је најбоље мерило за познавање детињег здравља: стално и редовно премеравање његове тежине. Средња тежина новорођенчета је 3 килограма и 250 грама; крајем прве године средња тежина је 8 кгр. и 950 грама. Ево таблице правилног пораста тежине код новорођенчета у току прве године:

у	1.	месецу	750	грама
„	2.	„	700	„
„	3.	„	650	„
„	4.	„	600	„
„	5.	„	550	„
„	6.	„	500	„
„	7.	„	450	„
„	8.	„	400	„
„	9.	„	350	„
„	10.	„	300	„
„	11.	„	250	„
„	12.	„	200	„

Саветујемо стога младим матерама, да стално мере тежину своје деце. И ако виде, да је пораст тежине детиње у горњој сразмери, нека буду потпуно уверене, да им се деца правилно развијају и да су сасвим здрава.

У првом броју: Једног дана загонетни злочинци, који сами себе називају Друштвом Рацисрака, уценили су владу Француске са 100 милиона. Пошто се Француска оглушила о претњу Рацисрака, они су јој на тајанствен и загонетан начин опустошили огњем две плодне области. Бојећи се већих недаћа, Француска је платила. Затим су уцењене Италија и Немачка, које су Рацисраци такође присилили на плаћање, али друкчијим средствима: изазивањем страховите циче усред лета и експлозијама по фабрикама. У Америци, која је била наумила да не попусти, исушили су читаво једно језеро.

У другом броју: Пол Есканде, репортер париског „Света“ упознао се са Жерменом Лоријер, некадањом помоћницом хемичара Жака Ламбера и, ангажујући је за сарадницу „Света“, ради на томе да њеном помоћу открије тајну Рацисрака, који су сада уценили и Енглеску да одустане од намере предузимања заједничке међународне акције против њих.

Енглеска није хтела да попусти и цеви топова највећих калибара са енглеске флоте уперише се према небу, да отпочну борбу са невидљивим Рацисрацима.

Господар света.

Сензационо-научни роман о скорој будућности од Е. М. Ломана и Раула Биго.

2.

Зинуо је од чуда, не верујући очима. Погледао је на сточић, где је стајала вода у чаши, како је још синоћ пио: и та вода се била претворила у лед.

— Вере му, па нисмо у јануару! чудио се младић. Он погледа према прозору. Напољу се било сасвим смркло, и ако је малочас свитало! Ама шта значи све то? Морнар се обуче на врат на нос и пожури на палубу, да види у чему је ствар.

Али чим је помолио главу на ваздух, он устукну, уплашен. Оштар мраз уштину га за образе као каквим леденим кљештама. У први мах не спази ни живе душе на палуби. Он пође, али га ноге саме понеше као на тоциљајци. Било је страшно клизаво и ко зна где би се зауставио, да се није пружио колико је дуг. Лежећи на леђима, он запрепашћено гледаше у катарке, у димњаке, у ограду брода — све је покрио дебели слој иња и леда. Уз ограду су се држала три официра. Они се насмејаше Смиту:

— Ало, пријатељу, како вам се чини?

Кадету није било до смеха. Срећом најпоше обични морнари, просипајући пепео по палуби Сада су се сви усудили напоље. Изиђе и командант „Пленктона“ са свима официрима. Сви су били помодрели од зиме и гледали су с неверицом у то невиђено чудо. Море се било заледило!

Постепено се раздањивало. Господе, да их није нека мађијска моћ пренела на Северни Пол! Предео је био чаробно леп, али дотле невиђен у овим водама и то још у септембру месецу!

Море је било залеђено, местимично глатко, а тамо где је притисак воде ломио лед, начиниле су се читаве наслаге ледених санти. На овоме леденом хаосу издвајали су се чаробно лепи побелели великани енглеске морнарице.

Изнад флоте спустила се сура облачина као каква голема претња, а на две три миље одавде, на пучини, блистало је септембарско сунце. Из даљине се чуо мукли грохот валова — то је слободно море ударало о ледене санте.

Посаде свих бродова изишле су на палубу и посматрале овај јединствен призор. Али их дивљење брзо прође при помисли да је моћна енглеска морнарица блокирана ледом у сред пристаништа у Портсмуту, па још првог јесењег месеца. Ко је могао мислити на такву опасност!

Са адмиралског брода неочекивано дадоше сигнал да се ступи у борбу. И на „Пленктону“ залупаше добоши. Посада се построји и, следујући заповестима команде, спремаше се за напад — али на кога, Боже мили! Прво су покушали да се ослободе леда. Чу се мукли тутањ машина, из димњака покуљаше облаци црнога дима, узеше дизати сидра, — али залуду.

Стројеви развише своју најјачу снагу и не кретоше брод с места. Лед се није могао пробити.

Дође заповест да се отпочне паљба.

„На кога?“ питали су се људи. Били су запрепашћени, али и озлојеђени због безглаве наредбе да пуцају — у ветар. Понеко подругљиво око гледало је испитивачки у команду, али официри нису то запажали, јер се и њима цела ствар чинила сасвим лудом. А како су тек иронично звучале речи виших официра:

— Пуцаћемо — да спасемо част Енглеске!

Никада се није чула таква паљба као у часу, када су сви топови, истовремено, бљунули свој огањ пут небеских висина. То је било грандиозно. Атмосфера се усколебала и овај страховити тресак чуо се и у целој Нормандији.

Три пута узастопце би испаљен дивовски плотун, али без видљива успеха. После другог пуцања примећено је, као да се на једном месту процепио чудни сиви облак изнад енглеске морнарице, али сунце није дуго сијало кроз ту рупу, јер се убрзо облак поново згусну и нагло се спустио. Чим је растојање између страшнога облака и бродова постало

мање, осетила се тако убиствеча зима, да су се посмрзавали многи људи на бродовима.

Морнарици су притекле у помоћ енглеске ваздушне лађе. Али чим су се дирижабли нашли под облаком, њихова посада се смрзавала од ужасне студени, и стројеви су, један за другим, падали у море.

Тога дана облак се није померио са свога места, осим што се спуштао на ниже, да помори силан свет. И целога дана летели су маркониграми између Лондона и адмиралског брода.

Лондон није хтео да верује у такво чудо. Радије су хтели поверовати да је команда флоте померила памећу.

Када су почели стизати очајни извештаји многих појединаца о чуду у Портсмуту, тек тада надлежни повероваше и почеше се договарати да ли да плате оних сто милиона. Међутим, услед оклевања, свота је била порасла на сто и десет милиона. Уосталом на то их опомену и један маркониграм, упућен из васељене „премјеру“ Енглеске.

Многи Лондонци су дознали да се море у Портсмуту заледило и отпутовали су да виде тај необични призор. Бојећи се већих невоља, влада је наредила да се свет враћа отуда, и тако нико није могао у ово пристаниште, осим изасланика владиних.

Дан се клонио крају. Страдања енглеске флоте још нису била престала. Од циче стадоше прскати многи парободи, а нико није могао да их сачува од пропасти. Уосталом, људи по бродовима били су се посмрзавали, са малим изузетком, а и Главни Стан није имао више много официра у животу. Никаква битка не би тако упропастила моћну енглеску флоту. Кад је влада у Лондону пристала да се покори Рацисрацима, имала је да плати сто и двадесет милиона, а осим тога је изгубила скоро све своје лађе и њихове посаде. То је била одвећ скупа поука да није мудро оглушити се о наређења и претње загонетних Господара Огња и Леда.

Паничан страх овлада целим светом. Сви су се питали шта ће бити са њима, ако су Рацисраци незајажљиви, као што су невидљиви? Енглеска је задрхтала при помисли да је ти разбојници могу упропастити за вечита времена, ако је само опашу ледом са свих страна, а да им је то могуће, они су већ доказали. Да није настао страшни суд? цвилео је народ у престрави. Велики је број жртава које је у тој чудној битки имала енглеска морнарица, али је био велики број и оних који су оплакивали своје синове, браћу, мужеве. Мери Фербенк није ни слутила да је оно писмо било последње писмо њеног заручника. Више није писао — и он је пропао у овој страховитој катастрофи.

Онај облак нестао је тек у сумрачје. Сунце је већ било зашло, па ипак одмах је престала она убиствена циче. Постепено ваздух се загревао, мешајући се са топлим струјама из околних области атмосфере, а лед се у велике топио, кад је, сутра-дан, сунце изгрејало, да обасја највећи пораз једне модерне и моћне светске флоте.

На малој јахти париског „Света“ Есканде и Жермена Лоријер бележили су своје утиске о догађају у Портсмуту. Пошто је тамо још раније била заказана смотра морнарице, којој је требао да присуствује и краљ Енглеске — а одустао је у последњем тренутку, јер је веровао да ће Рацисраци напасти прво Лондон — и „Ласта“ је била отпловила у Портсмут. Али се није усидрила у великој луци, већ је чекала отварање свечаности у једној од спољњих лука.

Есканде је могао послати опширан извештај своме листу, и он се трудио да исприча само чињенице, које су и без коментара биле крајње узбудљиве. Са „Ласте“ су опазили како и јахта раџе Токре-Дази-Пала учествује у

„Забавник“ расписује **конкурс** за своје *сталне* читаоце.

Сваки читалац који пошаље нарочито означене исечке из првих шест бројева „Забавника“, и уз то јави један који било број од 1—100.000, учествује у нашем првом конкурсу.

Шести број „Забавника“ изиђи ће из штампе 11. фебруара и исечке са означеним бројем треба послати уредништву најдаље до краја месеца фебруара. Месеца марта биће, као и обично, извлачење лозова Државне Класне Лутрије.

Онај читалац, чији се послати број тачно поклопи са бројем који добије главни згодитак на вучењу у месецу марту, добиће **награду од 5000 (пет хиљада) динара.**

Ако ниједан читалац не би *тачно* погодио број главног згодитка у месецу марту, поделиће се три награде и то:

прва награда у износу од динара **1000 (хиљаду)** *доделиће се ономе чији број буде најближи извученом броју главног згодитка,*

друга награда у износу од **500 (петстотина)** *динара доделиће се другоме по реду са бројем најближим извученом броју,* а

трећа награда од **300 (тристотине)** *динара доделиће се трећем по реду.*

Из овог трећег броја „Забавника“ треба исећи речи „Злочинци на престолу“ (ћиримицом) из огласа на 32. страни, и сачувати исечак, да би се, у своје време, могао послати са осталим исечцима и са ознаком својега броја уредништву „Забавника“.

борби, иако је била изван залеђене области. Са јахте индијског кнеза били су управљени циновски догледи пут небеских висина, и цеви њених малених топова пуцале су без престанка. То вам је било као кад се дете помеша међу одрасле људе, да ради њихов посао. „Осим, ако нису били неки сигнали," рече Есканде, ни сам не знајући како је дошао на ту мисао. Али он пређе одмах на разговор о ономе необичном облаку.

— Јасно је да то није никаква ванприродна појава, рече младић замишљено. Треба тражити, треба тражити . . .

— Жака Ламбера, допуни Жермена одлучно.

Очи младих људи за час се сретоше. Ниједно не обори свој одлучан поглед.

— Када се нађе Жак Ламбер, одгонетнуће се тајна Рацисрака, закључи Жермена.

Есканде је овога пута ћутао и нестрпљиво гледао несташну игру таласа око „Ласте" која је журно одмицала пут Шербурга.

Токра-Дази-Пал.

Есканде је пратио Жермену до њеног стана. Аутомобил је брзо одмицао, али они као да нису имали воље да разговарају. Обоје су били замишљени. Одједном, Жермена прекиде ћутање.

— Никако не могу да се сетим како се зове онај индијски кнез?

— Па што нисте раније питали, драга госпођице? Зове се Токра-Дази-Пал. И он ће већ бити у Паризу. Али зашто сте мислили на њега?

Млада девојка одмахну својом лепом главом.

— Чекајте . . . ја се нечега сећам. Ја сам већ раније чула то име, само ко га је спомињао? — Ах, кликну Жермена одједном — сад знам: Жак Ламбер га је спомињао. У оно време, кад ми је говорио о своме проналаску, он се често жалио на своју сиромаштину. „То ми везује руке," казивао је он очајно. На све стране тражио је каквога капиталисту за своје откриће. И налазио је новаца, али мало. Стењао је под дуговима. Једног дана рече да ће походити некаквог богатог индијског кнеза. Ја сам писала писмо у коме је молио тога богаташа да га прими у аудијенцију. Све ми се чини да је тај кнез био баш Токра-Дази-Пал!... Знате ли откада је тај раџа у Паризу?

— Он овамо долази сваки час, већ годинама. Само неки пут се не показује јавно, у таквом блеску као ове године. Ђаво би га знао шта му је стало да толико боде очи. — Него, ја мислим на то што ми рекосте. Знате ли, госпођице, да ваше откриће може имати велику вредност — ако има основа. Ја ћу посетити Токру-Дази-Пала. Морамо видети ко је тај Индус?

Чим је, сутра-дан, Есканде дошао у уредништво, први посао му је био да се пријави индијском кнезу, који је у хотелу „Сплендид" заузимао цео један спрат. Жермена Лоријер пратила је Ескандеа, само она није ушла у хотел, већ је чекала свога друга у кафани.

Есканде је послао посетницу раџи. Није дуго чекао, али се прво појави Токрин секретар, један стасити Индус, кога је цео Париз познавао. Он приђе новинару, сагнувши се у знак поздрава.

— Ако господин изволи поћи за мном, мој господар ће га радо примити.

Есканде се неприметно осмехну овој врсти учтивости, па се упути за младићем који је ишао нечујним, гипким корацима звера који вреба свој плен.

Токра-Дази-Пал, одевен у велелепну домаћу хаљину, са турбаном на коме је блистало драго камење, лежао је на једном великом дивану, између мноштва раскошних јастука; на домак руци му беше сточић пун ретка и укусна јестива и један диван револвер неке необичне израде. На поду пред диваном чучала су два црвенокожа Индуса, две пантерске прилике, згрчене и као спремне на скок.

Раџа Токра-Дази-Пал указа посетиоцу на једну столицу поред дивана.

— Господине, рече он енглески, изговором правог Енглеза, — срећан сам што ме походи тако чувен новинар као што сте ви.

Есканде се поклони. Он је био нашао одличан повод за своју посету: дошао је да пита какве је утиске Његова Светлост имала поводом догађаја у Енглеској . . .

Токра није одмах одговорио. Његов поглед је ронио у душу његова госта, али Есканде није оборио очи. Гладећи своју коврџаву браду дугачким, негованим прстима, који су били претрпани скупоценим камењем, млади раџа напокон поче говорити. Глас му је звучао меко као баршун.

— Тај догађај, рече он, јако ме је ражалостио. Мој бол је био врло велики. Ја сам то саопштио и своме суверену, краљу Енглеске, који је мој велики заштитник и пријатељ. Али ви, господине, додаде он, мењајући предмет разговора, — зашто се ви не заинтересујете поводом тих жалосних догађаја? Ви сте се већ огледали као проницав и јако увиђаван модеран новинар.

Ово питање је Ескандеу дошло као поручено. Он га одмах прихвати:

— То је ствар немогућности; ја сам то увидео после првих узалудних покушаја и признајем да сам побеђен, Светлости. Уосталом, ја се бавим једном личном истрагом, која је врло значајна, бар по мене. Ја тражим свога бившег учитеља који је ишчезао на загонетан начин, хемичара Жака Ламбера.

Есканде није спуштао очију са Индусовог лица. Кад је изговарао последње речи, опазио је да се раџа изненађено тргао. Али то је трајало само један миг. Токра се брзо прибрао и осмех који није ништа казивао указа се на његовом лепом лицу. Но Есканде је видео оно што му је требало. Да би расејао Индусове сумње, он га упита о неким безначајним стварима, па се опрости и оде.

Није се задржавао поред Жермене, већ јој у пролазу рече:

— Ви ћете ме стићи у дворани Народне Библиотеке. Пазите добро ко иде за мном.

Не чекајући њен одговор, репортер прође брзо кроз кафану и нађе се на улици. Он навлаш пође пешице. Кроз пола сата он и Жермена разговарали су у библиотеци.

— Пратили су вас, рече девојка, — један елегантан човек у европском оделу, али с турбаном на глави. Ишао је у корак за вама.

— И ја сам га видео, осмехну се Есканде. Токра је будала — или је вештији него што ја претпостављам. Али је извесно да њега треба припитати за вашег Жака Ламбера.

Шта бива са Жерменом.

Жермена и њена мати седеле су за столом, кад неко зазвони на вратима њихова стана. То је био један дечак, вратарев син, који рече да је неки господин Есканде послао ауто по госпођицу.

Жермена се растала са новинарем у четири сата, пошто му је дала неки чланак о раду Академије на медицини. Њу зачуди Ескандеов позив, али је она познавала његову нарав и држала је да он има неки важан посао за њу.

Она такорећи утрча у ауто, који је хуктао пред улазом. Није ни спазила да ли јој је шофер познат. Тек пошто је села и ауто се крenуо, сети се она да не зна ни где је Есканде чека. Она се забрину што је била тако брзоплета, јер јој се задах у аутомобилу чинио јако подозрив. Осећало се неко оштро наркотично средство, које је гушило и слабило јој свест. Она покуша да отвори окно, али узалуд. Тада поче ударати у прозор иза кога је седео шофер, али овај као да није чуо Напрежући сву своју снагу, Жермена покуша да разбије прозор, но у томе коначно изгуби свест и паде на седиште.

Ауто је јурио кроз мрак пуном брзином и обишао булваре да зађе у шуму. Уставио се тек у једном осамљеном крају, поред другог аутомобила, који као да је чекао на њега.

Са другог аутомобила — великих путничких кола — сиђу сада два замотана човека и брже боље пренесу онесвеслу девојку у тај ауто. Један од њих попе се на шоферско место, а други седе поред Жермене. Оба аутомобила кретоше, али у супротним правцима.

Међутим Есканде се дуго договарао са Ле Соте-ом, баш у то време. На крају крајева одлучили су да пусте овакву белешку у сутрашњи број.

„Врло значајно."

„Свака личност која би могла дати макакво обавештење о неком Жаку Ламберу, професору хемије, који је напустио Париз отприлике пре две године, умољава се да дође у уредништво листа."

Сутра-дан у једанаест, Есканде дође у уредништво да прегледа своју пошту. У хрпи писама било је једно, које је неко послао по једном дечку, а које је било прилично чудновато. То кратко писмо гласило је:

„Биће опасно за г. Ескандеа и за оне које он воли, ако сместа не прекине сва трагања за Жаком Ламбером."

Младић одјури Ле Сотеу и поднесе му под нос ту необичну цедуљу.

— Ви као да сте погодили! узвикну уредник забезекнуто.

— Гонили вука а истерали лисицу; хајка почиње! ликовао је Есканде.

У томе тренутку Жерменина служавка дође да зове Ескандеа „Нема госпођице! јецала је она пристрављено.

— Шта сте радили са Жерменом? дочека га г-ђа Лоријер, сва бледа и уплакана.

Есканде је већ био чуо од служавке у чему је ствар. Он је ћутао, али га је страшно било гледати. толико је био блед. Он седе поред старе госпође, узе је за руку и слушаше њено причање, испрекидано јецањем. Постепено он се умири и прибра се. Он утеши јадну жену и обећа јој да ће наћи Жермену. Затим се врати у уредништво и уморно уђе у Ле-Сотеову собу.

— Шта вам је? упита Ле Соте чисто усплахирено, видећи тако промењен израз на лицу младог сарадника.

Овај само хукну:

— Госпођица Лоријер је нестала.

— Нестала?

— Одвели су је зацело они који су ми јутрос послали ону цедуљу. Раџа није будала, као што видите. Он је погодио оно што никоме нисам рекао, вероватно кад је чуо о Жерменином лепоти и љупкости . . Погодио је, зликовац, да ја не могу живети без ње . . . Ја више не постојим . . . Она је била покретач моје воље, она је била циљ мога рада . . . Ја сам потпуно изгубљен . . .

Есканде је изговорио све то врло брзо, искиданим гласом, а сузе су му текле низ бледе образе. Ово је било први пут да је он осетио сву силину своје љубави према Жермени. Тај човек, који је имао гвоздене живце и који никад није губио главу, сада је плакао на рамену свога старешине и пријатеља, који је запрепашћено и потресено слушао овај излив бола драгог му сарадника. Али да му поврати снагу, он рече прилично нагло:

— Доста је, Есканде.

Као од ударца бичем, младић се усправи

и обриса сузе. Гледао је у под, а Ле Соте је говорио благим, родитељским тоном:

— Не брините ништа. Ми ћемо известити полицију. Госпођица Жермена биће лако нађена.

— Само то не, рече Есканде ватрено, — само полицију не мешајте. Све је изгубљено ако се полиција умеша. Пустите мене да ја сâм радим. Дајте ми новаца... без новаца су ми везане руке, а ја ћу је наћи — и смрсићу конце тим зликовцима, не био ја Есканде.

Ле Сотеу се допаде младићева одлучност. Он га узе за руку:

— Драги младићу, ја вам дајем одобрење да се бавите том истрагом у којој год мери нађете за сходно. Осим тога, имате у нас отворен рачун, па макар изузели и цео један милион. Ја знам да ће се то листу вишеструко платити, али и кад не би, ја вас не бих прекорео.

Есканде стисну пружену му руку и оде, рекавши још само једно пригушено „хвала".

Есканде трага.

Есканде се брзо прибрао. Он позва у помоћ једног од вреднијих сарадника „Света", Франсиса Вердо, отреситог и досетљивог младића, који му је био врло одан. Вердо беше врло окретан дечко, али је имао једну слабост, а то је његова виолина. Он је сада тобож радио на једној опери, која је требала да носи назив: „Витезови без страха и мане". Све своје слободне часове испуњавао је пискарањем нота и свирањем. Али је он Ескандеа обожавао, и поднео би за њега и већу жртву.

— Вердо, рече му Есканде, који је био старији од овог младића за пуних пет година (Есканде је имао двадесет и осам година, а Вердо свега двадесет и три). — Вердо, ви ћете отићи у хотел Сплендид и сазнаћете да ли је још тамо тај проклети раца, па ако је он тамо, онда распитајте да ли се удаљио који од његових дворана. Чекам вас са нестрпљењем. А ја одмах идем у Министарство Унутрашњих Дела.

Есканде је већ био израдио план свога делања. Он је одлучио, пре свега, да успава сумње Токре-Дази-Пала и да све ради у највећој тајности. Било му је јасно да његов противник има чврсту руку. Зато он пусти у лист овакав оглас: „Моли се госпођица Жермена Лоријер да се јави својој забринутој мајци."

Из овакве белешке дало би се закључити да се верује да је Жермена отпутовала и да, из немарности, није писала својој матери. Токра-Дази-Пал повероваће можда да је насадио цео свет.

У Министарству Есканде изради да му се ставе на расположење десетак ваљаних и поузданих детектива. Он изабра само оне који су имали точак, и позва их у уредништво „Света", јер тамо није падало у очи кад се у оним просторијама стекне више људи. Препоручи им да ћуте.

Затим Есканде позва Вердоа, који га је већ чекао.

— Па?

— Токра је у хотелу. Његов лични секретар је отпутовао у Шербург, да спреми јахту за свога господара, који се преко сутра враћа у Индију.

Есканде узе распоред возова.

— Да видимо... Париз—Шербург... брзи воз... кроз три четврти...

Говорећи то, он изненада дохвати Вердоову капу, натуче му је на главу, узе га под руку и одвуче у један аутомобил који је припадао уредништву. Затим довикну шоферу:

— Станица Монпарнас, за двадесет минута.

Кола полетеше.

— Сад, пазите, поче Есканде... Чим стигнете у Шербург ви ћете се увући на Токрину јахту. Ви ћете је прегледати по свима кутовима. Ако је Жермена на палуби, ви ћете ме о томе обавестити преко Т. С. Ф. (Télégraphie Sans Fils = Бежична Телеграфија). Ако ње тамо не буде, ви се сместа вратите. Јесте ли разумели?

Вердо ништа не одговори. Он је гледао у Ескандеа заокругљеним очима.

— Имате ли револвер?

— Имам перорез, рече Вердо.

— Ево вам мој револвер. Ево вам и три хиљаде франака. Воз полази кроз десет минута, — таман имате времена да узмете карту. До виђења!

Есканде изгура Вердоа из аутомобила, који се уставио пред станицом.

— Пустите ме бар да купим један сапун за руке!

— Њему је до сапуна! Ви сте луди! дрекну Есканде. — У уредништво, брзо! окрете се он шоферу, махнувши руком на забезекнутог колегу.

Вердо диже руке у вис, али му је то слабо помогло. Размислио је и видео да нема времена за губљење. Купио је карту, ушао у воз и, путујући, бележио некакве мелодије које су му пале на ум ..

Када се Есканде вратио у редакцију, тамо су га чекали сви они детективи. Есканде им рече:

— Господо, сваки од вас ће поћи на пут, само ћете поделити Француску на десет делова. Ваш посао ће бити да путујете из вароши у варош, из села у село. Тамо где дознате да има Индуса, један или више њих, извидите ко су и шта су и одмах ми јавите бежичном. Имате осам дана на расположењу. Морате кренути из Париза кроз два сата. До виђења, господо!

Есканде је мислио да ће Токра-Дази-Пал — ако је он наредио отмицу Жермене Лоријер — однети своју жртву на јахти, али је могуће да ће је сакрити гдегод у Француској. Ваља на све рачунати.

Есканде није више имао ни часка мира. Разапео је своје мреже, али у толико пре је био нестрпљив и желео је да убрза догађаје. Одлазио је често Жермениној мајци, па је тешио јадну жену, уједно осећајући да би требао неко њега да теши. Био је очајан, јер је први пут осетио праву и дубоку љубав према једној жени.

Сутра-дан, око једанаест, у његову собу у уредништву уђе неки човек, кога он једва познаде.

— Вердо!

Али какав Вердо?! Без оковратника, сав изгужван, гарав од чађи и прашњав.

— За име Божје, рече Есканде, шта је то с вама?

— Ништа, одговори Вердо, који се скљокао у једну наслоњачу.

— Сваки би морао тако проћи, као што сам прошао ја. Стигао сам баш када се на рацину јахту, која се зове „Лотос", укрцавао угаљ. Помешао сам се међу оне раднике и са једним товаром угља попео се на јахту. Могу вам рећи да госпођица Лоријер није на јахти, нити је тамо очекују.

— Је ли то баш сигурно?

— Сигурно је, зато што би се ипак постарали да удесе једну кабину за њу и да спреме ствари које су потребне, кад се женска налази на броду.

— Хвала вам, рече Есканде, ви сте честит младић. Опростите ми, мени се чини да сам изгубио главу.

— Оставите то, него ми боље реците шта сада да чиним?

— Пре свега, окупајте се, посаветова Есканде.

— Врло добро. А после?

— Ви ћете се спаковати. Токра путује сутра салонским колима у Шербург. Ви ћете га пратити све док се не укрца и дознаћете у коме правцу путује.

— Разумем, рече Вердо. До виђења, газда.

— До виђења, момче! Хвала вам.

(Они су се од шале тако зивкали, па су се навикли да један другом кажу „газда" и „момче".)

Млади репортер је већ био код врата, кад му Есканде прискочи и ухвати га за руку:

— Морамо је наћи, Вердо, морамо је наћи! чисто јаукну он.

— Ја ћу се трудити као за свога рођеног, обећа простосрдачно младић, излазећи.

Орлеанска шума.

На позив Енглеске, која није хтела да прогута оно велико понижење које су јој нанели Рацисраци, окупила се једна велика међународна конференција у Лозани.

У једној великој дворани већало се по читаве дане и ноћи. Велике силе су се надале да ће што постићи када се заједнички посаветују. Држали су се говори, саслушавали разни научници од имена, испитивали стручњаци. У томе је прошло три дана, када четвртог дана стиже маркониграм од Рацисрака, који је гласио врло кратко али утолико оштрије. У томе маркониграму писало је:

„Наређује се обустављање даљег конферисања. Рацисраци."

То већ није била обест, то је био обичан безобразлук. Силе одлуче да се не покоре, већ да пркосе разбојницима. Француска је требала да буде први бунтовник.

Када се та вест рашчула, у Француској завлада неописана узрујаност. Све се у ускомеша, све оживе од страха, узбуђења и наде. Јер сваки је ипак веровао да ће се напокон открити, ко су ти господари света. Зато се влада усуди да удари на велика звона своје бунтовне намере. Звоњењем и топовском паљбом би објављен рат невидљивом непријатељу.

Данас, кад ствар посматрамо хладнокрвно, чини нам се да је тај поступак Француске личио на детињарију. Али у оним данима када су духови били узбуђени појавом Рацисрака и њихових недела, и Република је била изгубила моћ расуђивања и можда је својим непријатељима придавала више величине и моћи но што су они стварно имали. Изишло је на пр. овакво званично саопштење:

„Француска одбија да призна самозвану свемоћ Рацисрака и сматра да они не би могли, без опасности по себе, примити часну и отворену битку. Француска их позива да јој назначе место, дан и час у коме ће поделити одсудну битку."

После ове изјаве, предузете су све мери предострожности. Део париског становништва побегао је у туђе, прекоморске земље. Остале су, уз помоћ власти, гледали да створе каквотакво уточиште за случај невоље. Спремљена је предохрана против пожара и експлозија Нагомилане су залихе намирница и горива. Позатварани су музеји, а предмети од вредности посакривани по целој земљи. Све то је живо подсећало на оне ужасне дане из великог Светског Рата.

У вече оног истог дана када је објављен онај изазивачки манифест за Рацисраке, опет је приспео један маркониграм, али се ни сада није могло установити ко га шаље и са које тачке на земљи. У томе маркониграму Рацисраци су саопштавали влади Француске Републике, да ће у петак, дакле кроз четрдесет и осам часова по одашиљању ове вести, запалити Орлеанску шуму, а одмах по том господари света одредиће коначну казну, која ће изазвати финансијски слом ове државе.

(Наставак у идућем броју.)

Међу губавцима на Мадагаскару.

Историја једне грозне заразе.

Опака болест губа, која је у стара времена ужасавала наше претке, убрзо ће остати само као једна тешка успомена човечанства. Људи су открили узрочник губе и познају бацил који је изазива.

Али ни до данас се није нашао начин да се губавци лече и излече. Може се продужити живот оболеломе, али се не може никад излечити.

Стари народи познавали су добро губу, којој је била постојбина у тропским и полутропским пределима (Индија, Египат, Хавајско острвље и т. д.). Римски легиони пренели су је у Средоземље, враћајући се са својих азијских похода, и губа се раширила поглавито на Балкану. А кад је почела ишчезавати у европским државама, крсташи су је донели у много жешћем облику. И та грозна зараза поново је освојила Балкан са страховитом брзином.

Дуго је потрајало док се открило да је губа заразна болест. Тада су оболеле личности без милосрђа прогањане у осамљеност — што је био једини спас од те болести.

Несрећни болесници морали су се одевати у нарочиту одећу, да би их људи познали и клонили их се. Они су имали на себи пропорце и увек се знало кад су у близини. Ко би се огрешио о такве прописе био би убијен без поштеде.

Касније, сместили су их у изоловања здања, где су умирали од те болести. У XIII. веку било је у Европи преко 20.000 таковних установа за изоловање губаваца. У то доба је број оболелих од губе био врло велики, па иако је болест постепено угушена у Француској, Енглеској и Немачкој, она је у толико више узела маха на обалама Црнога Мора.

Временом, кад је олакшан путнички саобраћај, губа се разнела и по Сједињеним Државама Америчким; држи се да су је пренели Кинези. Од онда се зараза губе појачала и на западу Европе и у Енглеској су се одлучили да дижу нарочите санаторијуме за губаве.

То није било давно. Баш у најновије време енглеска штампа указала је јавно на опасност која прети друштву зато што се губавима са британског острвља дозвољава да живе међу здравима и шире кужну болест.

Губа постоји у великој мери на Мадагаскару, који је његова колевна већ од много столећа.

Као и у другим крајевима света, и овде су губаве гонили из села пошто су им наредили да свежу звонце на ноге. Када би те невољнике глад нагнала да се приближе селу, мештани би их камењем терали натраг. Они су их се клонили као проклетника. Обично су их остављали да умиру од глади, а нису их сахрањивали заједно са својим породицама.

Камил де ла Висје, Исусовац; забележио је године 1872. свој први сусрет са губавцима. Он прича:

Приликом једног путовања опазио је гомилу људи које су носачи његове носиљке далеко заобишли, изазивајући грозу. Ови људи били су се сабили у један ограђен простор.

— Ко су ти јадници? упита мисионар.

— Губавци, оче.

— Носите ме до њих.

После дугог оклевања носачи су га донели до склоништа губавих и ту су га оставили самог и побегли су са усклицима одвратности.

Ушао је међу њих.

Ту се удружило тридесетак бедника које је село изагнало у осамљеност. Ископали су земунице и живели као беспомоћне звери. Умирали су од глади. Нису их хранили, но би им само с времена на време каква милосрдна душа добацила са пута нешто лишћа од купуса и коју шаку ориза. Тек 1876. добили су европски мисионари дозволу од мештана на Мадагаскару да подигну склониште за губаве. Прво такво склониште отворено је у Амбахивораки, а најбоље за сада је у Амбоходратиму, које је 1921. године бројало преко 700 оболелих од губе.

Догађало се да су се и ти мисионари заразили губом и умирали међу онима које су неговали. Тако се храбри отац Исидор Дипој године 1895. заразио губом и умро међу бедницима за чију се судбину заузимао.

Цео свет се дивио оном француском мисионару, оцу Дамиану, који се старао да олакша живот губавцима на Хавајском Острвљу. Он је успео да пробуди пажњу цивилизованог света за губаве и неколико европских влада помогле су новцем подизање болница за губаве на тим отоцима. Писац овог чланка, француски публициста Форбен, походио је на Малокаји једну Дамианову болницу. Оснивач болнице био је већ 1898. године умро од страховите заразе, али је америчка влада прихватила његово дело. Међу болесницима било је поглавито Кинеза, Јапанаца и Португалаца, а и један млади Американац, син високог чиновника, који се неким чудним необјашњивим случајем заразио губом. Чим је отац тога младића чуо да му се син разгубао, учинио је припреме да га смести у један раскошан санаторијум у Сједињеним Државама. Али лекар који је открио болест на младићу јавио је властима у чему је ствар и јадник је морао на доживотно заточење у једну месну губану.

Те губане су сада већ врло лепо уређене и управа њихова стара се да болесници не осете толико своју недаћу. Они су одевени у одело од белог платна, као сви насељеници, живе у дрвеним кућама које су снабдевене свима потребама, имају на расположењу чаробне, лепо уређене вртове. Они имају киоске, своје оркестре, позориште, читаонице. Сваки има и свој засебни врт и живинарник. Али из свога боравишта више никада не смеју међу здраве људе, не смеју ни здрави к њима. Оружане чете бране улаз ка губаћама.

Овакво поступање је потребно, јер се догађало да су моћне породице уроћеника или оболелих Европљана покушавале да оданде избаве своје сроднике, а зараза би се ширила и на друге. Управо главни узрок ширења заразе је то што онај који оболи од губе труди се да што дуже времена затаји своју несрећу. Бојећи се доживотног заточења губавац ће се крити по шумама, по забаченим селима, чак ће се и оженити и изродити поколење губавих!

Рећи ћемо читаоцу, штедећи његова осећања, у чему се очитује та грозна зараза, за коју ће можда скора будућност наћи исцељења.

Бацил губе личи на бацил туберкулозе. Он се испољава у разједању коже што, изазива њено чзумирање. Почиње од прстију. Прсти и палац на нози се разгубају, док не отпадне месо са њих. После се разједају уши, нос, усне. Болесник изгледа страховито. Крај често долази врло касно. Бива да болесник проживи и тридесет година. На Тананариву је писац овог чланка видео губавце и од осамдесет година, који су 60 година боловоли!

Понављамо да досада није још забележен ни један случај оздрављења од губе. Успело се једино да процес распадања наступи касније.

Али не треба очајавати. У данашње доба када се успешно боримо противу тифуса, богиња, гушобоље, колере, туберкуле, и када се медицина хвата у коштац и са раком, наћи ће се лек и за губу, — да се исцеле бар они који имају пред собом само грозне патње и никакву наду. Срећа је ипак и то што се увидело да изоловањем на време зараза губе опада и искорењује се сама собом.

С француског Р. В.

Кина умире од глади.

Хиљаду мртвих дневно. — Узроци глади. — У лову за намирницама. — Страховити призори.

Већ три месеца у Кини влада глад. То је најстрашнија невоља која је снашла Кину за последњих сто година. Глад сатире пет области које окружују Печилски залив. У области Пекинга статистички је установљено да свакодневно умире од глади тисућа људи.

Глад се јавља повремено у Кини, час у једној, час у другој области, а непосредни узрок тој појави је интензивно уништавање шума. Због огољивања шума поремећен је ток река и оне се изливају и плаве читаве области, упропашћујући жетве, разоравајући плодна поља. Затим, услед нестајања шума наступа у појединим областима суша, која такође убија жетву.

Овогодишња глад у Кини настала је после две сушне године 1919. жетва је била слаба, а 1920. готово никаква, бар на северу Кине. Пошто су појели и зрневље одређено за усев, сељаци су се хранили травама, лишћем, корењем. Али ни то не успева на суши. У своме очајању несрећно становништво упутило се у велике градове, да тамо тражи спаса. Глад је сатрла највећи број тих злосрећних путника још пре но што су стигли својој мети.

Дописници јапанских и америчких листова описују језовите призоре. Сељаци су одлазили остављајући старе и слабе да умру од глади. После неколико дана хода кроз снег, они су продавали своју децу, да им не би на рукама умрла од глади. Многе матере бацале су своју децу у дубоке кладенце или у реке, да не гледају њихове муке. Наравно да је и зараза навалила на те невољнике: колера је косила оне који су још имали живота у себи.

Сећамо се овом приликом језиве пропасти једног руског села. Руски бегунци причају да је становништво једног села у бољшевичкој Русији оградило своје село дубоким ровом у који је пуштена вода, затим су неколицина њих потпалили село са свих страна и тако су несрећници пропали у огњу да не би лагано умирали од глади.

У Кини је највише страдао подмладак. Деца су умирала у масама. Председник Сједињених Држава Хардинг позвао је америчку јавност да спасава кинеску децу. Из Сан-Франциска и Сеатна послате су велике количине жита, али Кина нема ни железничких ни других путева у довољној мери.

Излазак и залазак сунца и месеца.

		Сунца		Месеца	
		излазак	залазак	излазак	залазак
		с. м.	с. м.	с. м.	с. м.
недеља	22. јануара	7 30	16 53	2 30	12 37
понедељак	23. „	7 30	16 54	3 30	13 21
уторак	24. „	7 29	16 56	4 27	14 9
среда	25. „	7 28	16 57	5 17	15 0
четвртак	26. „	7 27	16 58	6 1	15 55
петак	27. „	7 26	17 0	6 40	16 52
субота	28. „	7 25	17 1	7 15	17 50

Млад месец 28. јануара у 0 час. и 13 минути.

Васкрсење.

Паул Келер.

Петар Венцл стајаше уморан наслонивши се на ограду моста под којим је бучно текла река. Сасвим сâм, гледао је он доле у шумне пролећне воде. На обали су већ цветали маслачци, а ресе на врбама сунчале су се, све сребрне, на сунцу. Није било ни најмањег ветрића, а небо бејаше плаво. Све је било бескрајно мирно. Само не река и човек. Они бејаху без покоја, и зато их је нешто привлачило једно другом. Човек је стајао ту већ доста часака и размишљао, да ли би било боље да скочи у таласе. Али најзад подиже свој поглед и управи га далеко преко поља, тамо ка шуми. И тада заврте главом.

„Прво да одем кући... још увек биће времена и за то... а њима, без сумње, треба новаца."

Тако пође он одатле, а река се смејаше за њим. А и небо се смејаше горе, изнад њега... пријатељски, а не подсмешљиво.

После тисућу корака, када уђе у шуму, застаде и наслони се на једно дрво. Ход га је замарао. Већ две године он је из дана у дана једнако седео. Већ две године није он видео шуму, није удисао слободан ваздух, није мирисао мирис цвећа. Само је птице покаткад виђао када су једриле високо по ваздушној пучини изнад тамничког дворишта. Тада (то је било најгорче!) тада би га обузимала страховита чежња за кућом. Тад је хтео да виче, бесни, преклиње за милост, само да буде слободан, само да може да оде тамо куда лете птице, до шуме, до куће.

Две године! Шта значи бити две године затворен, не зна нико, ко није морао то сам да доживи. То је страховито, то је смртна мука. Најтежи су дани када дође Божић, Нова Година или Ускрс, а тамнички свештеник држи проповед како то није лепо бити човек, па ипак не бити човек. Па када заборави дан и мисли једнако да ли је сад скоро рођендан очев, материн, женин или кога детета. Све је то зло. Али су најгора она два дана: када уведу човека и тамницу, и онај дан када га пусте.

Петар Венцл прође руком преко чела. Шумски га ваздух опи. Пре је био свакодневно у шуми све до оног дана када је ударцем оборио на земљу надзорника. Мора бити да је надзорник имао гвоздену лубању, јер иначе би остао на месту мртав. Јер он је одолео ударцу: остао је жив; сад и он седи у затвору.

Како му оно данас рече управник казненог завода?

„Петре Венцле, ваш бивши надзорник био је збиља нитков, који је варао свога господара, а још више раднике. Али, Венцле, ко сме да дигне своју руку на другог човека? Човечји живот је светиња. — Но, Венцле, последња година затвора опроштена вам је. Будите достојни те милости. Постаните добар човек и клоните се ракије!"

Ракија! Он више није знао ни укус ракије. Заборавио је то, као што је заборавио како изгледа у шуми. Кад само не би морао да иде кући!... Толико је за кућом жудео, а сада кад је пошао, бојао се.

Морао је сад опет да изађе пред суд, пред суд својих. Мирних очију које питају гледаће га они: „Шта си учинио?" А и цело село биће суд; тисућу пута подизаће се оптужба, причаће се његова кривица, увеличаваће се и ићиће од уста до уста, а бранилац се неће наћи.

Зашто се толико уплашио?

„Помилован!"

И он се насмеја тако да одјекну цела шума. Ићи кући добро је, само не треба имати образа, иначе је у кући горе но у паклу. Па ипак је морао кући! Да види како им је. Ни један једини пут није добио новости за читаве две године. Можда је његова кућица била продата, а његови далеко у белом свету. Његова га је жена можда заборавила. То јој не би ишло тешко.

Јохана! Што је она била дивна девојка, и што је он био красан дечко! Па некада, кад је служио рок у коњици, па долазио на одсуство. Али тад?... Ракија, проклета ракија! Не би било никакво чудо, ако више не воли ову пијаницу који ју је и тукао.

Али он је њу још волео... јако, јако волео, и стара, мртва љубав опет се пробудила у њему, онаква каква је била некада кад су обоје били млади.

Али највише је чезнуо за дететом, за малом Аницом. Она је била његова љубимица, њу никад није тукао; али се и она бојала од њега. Сад јој има већ шест година и иде ваљда у школу. Како то мора да изгледа лепо када та мала, лепа луткица носи школску торбу. Како ће се радовати она... О да! Њој он никад није ништа на жао учинио, никад. Она ће се радовати што се отац враћа кући. Дечак, разуме се, неће: њега је много тукао. Он сад има десет година. А мора бити да је сада тамо и треће дете. Да ли је дечак или девојчица? И како се зове?

Петар Венцл ишао је, размишљајући, врло брзо и сад је већ стајао без храбрости пред кућицом Била је Велика Субота, доцкан после подне. Априлско сунце топло је сијало, златило кућицу и љубило хијацинте и нарцисе у врту. Кућа је била сама и мирна као пролећни сан. Петар Венцл не покрену се. Чврсто се наслањаше на свој штап, и две сузе појавише се у очима.

Обраћамо пажњу на конкурс, објављен на 17. страни.

Ето... то је завичај!

Као лопов прикраде се он. Кроз вратанца на врту уђе и погледа кроз прозор. Дубоко уздахну. Његови су још ту становали. Стари намештај стајао је ту, а дечко, Конрад, играо се с једном маленом девојчицом. То је свакојако најмлађе дете.

Неколико тренутака стајаше ту, па онда уђе у собу. Прикупи сву снагу да изгледа миран.

„Добар дан!" рече он тихо и благо, кад уђе.

„Је ли мати код куће?"

„Не, мати је у цркви. Данас је литија у-очи Ускрса. А шта ви желите?"

Дечко га није више познавао. Две године су дуге, а пре је Петар Венцл имао лепу браду и дугу коврчаву косу.

„А шта ви желите?" понови дечко, јер Петар Венцл је стајао узбуђен и блед.

„Ја... ја сам само хтео да запитам како... како живите?"

Конрад је био тим врло изненађен.

„Како живимо? Живимо добро!"

„Али... али ви немате оца?"

Дечак погледа суморно у земљу.

„И не требамо га."

„Зар не би волео да се врати?"

Малишан заврте главом.

„Овако нам је боље. Сада он не пропије све што мати заради, и не туче нас! Много је боље откако је отишао."

Странац је стајао држећи се за орман и гледаше тупо у дечака. Најзад једва рече:

„А твоја сестра, Аница, она ће се ваљда радовати оцу. Где је она?"

У том тренутку мало дете поче да плаче.

„Ћути, Анице, ћути. Ни ти се, је ли, нећеш радовати оцу? Та ти га и не познајеш!"

„Али, али ово дете није Аница? Она мора да је много већа."

„Да она друга! Али она је умрла. И тад се баш родило најмлађе дете, па је мама хтела да се оно крсти Аница."

„Умрла? Аница умрла? Слатка мала Аница умрла? О Боже, Боже!"

И снажни човек бризну у плач. Дете опет поче плакати, а дечак уплашених очију посматраше човека који је јецао. Он разумеде и срце му се замрзну.

„Ви... ви сте ваљда отац... Ја се бојим... У помоћ! Мати! У помоћ!"

„Ћути, Конраде! Не вичи, Конраде! Нећу ти ништа зло учинити! Ево већ одлазим! Види, већ сам код врата. Престани да вичеш. Хтео сам само да вас видим."

Дечак ућута, али се привуче уза зид заједно са малом сестром која је плашљиво плакала.

„Конраде, од чега је... од чега је умрла мала Аница?"

„Од дифтерије! Тек што је прошло четрнаест дана од вашег... од очевог одласка. А после четири недеље родило се ово дете. И добило опет име Ана."

„Јесте ли увек сити, Конраде?"

„О да; више но пре."

Дечко не одступаше од горке истине.

„Зар не желиш Конраде, да останем?"

Овај погледа плашљиво и заврте главом.

„Бојим се!"

„А... шта каже мати?"

„Не знам... никад ништа не говори о том. Добро јој је овако."

„Кад је тако, отићићу... Узми ову кесицу... затвори је у орман... новац је у њој... дај га мајци... нека купи нешто за вас... и кажи да сам је поздравио. — Дај ми, Анице, руку."

Страшљиво метну детенце своју малу руку у његову снажну десницу. Он погледа нежно своје дете и пољуби га у плаву косицу. Тада притиште очи руком и изађе.

Напољу, усред шумског пута, стаде он мирно и укочено. Изагнан из куће, отеран, проклет устима свога детета! А није могао да противуречи, јер је дечко имао право. Куда сад, куда? О да је остао у тамници, у уској ћелији са решеткама! Тамо је боље било но овде, у шуми његовог завичаја. Дубоко доле певала је река, мамећи, кобну песму. И он поче да ослушкује, а очи му бејаху језиве и ужарене.

Али лепша песма допре до његовог уха. Гласови људи певаху у долини:

„Победио си смрт! Алилуја!"

Тупо клону он на један камен поред пута. Тамо доле били су радосни, безбрижни људи. Али ова победа није била за њега извојевана; стајао је усред ноћи и смрти. Свет у цркви, тамо доле, певао је даље, и њему усамљеном као да би лакше.

У немоћи, он нађе једва пут: реши се шта да ради. Отпутоваће у велики град, радиће и све што заради слаће својима. Тада неће гладовати и неће се бојати од њега. Јер шта да ради овде? Ана, његова љубимица, једино биће на овој земљи којој није ништа на жао учинио, мртва је. Умрла четрнаест дана после његовог одласка.

И тада наслони главу на обе руке и поче се молити богу за своје дете. Нико га неће узнемирити; жена му је доле у цркви, а ђење се неће још скоро свршити. Он је уморан. Конрад му није понудио ни столицу. Само мало да се одмори! И тада ће даље!

„Петре! Петре!"

Његова жена стајала је пред њим. Он скочи и погледа је немо.

„Петре, откуда ти? — Твоја казна још није протекла! — Јеси ли — јеси ли побегао?"

„Помилован сам — од краља — имам објаву у џепу."

„Помилован си! — Драги!"

И она полете да га загрли. Али он се не покрете.

„Ја одлазим, Јохано!“

„Одлазиш? Куда — куда?“

„Не знам. Али ви се бојите од мене. Нисте ни желели да се вратим кући! Конрад ми је рекао —“

„Конрад? Зар си био тамо?“

„Да и сад хоћу да идем. Штогод уштедим слаћу вама. Конрад ми је рекао да вам је боље без мене.“

„Не, Петре, ти нећеш отићи! Ни за један једини дан! Ти си наш. Овде ћеш остати. Није истина да нам је боље без тебе; није истина!“

Она се страсно приви уз њега.

„Зар се не бојиш, Јохано?“

„Баш и да ме опет тучеш, не смета: ти мораш да останеш —“

„Јохано, ја не пијем више ракију! И не бијем више никога. Мене је био Бог!“

Грлила га је и гледала у њ; и говорила му је, али није изрекла ни једну суморну, ни једну прекорну реч. Не, говорила му је о будућности и о томе како ће све добро бити. И захваљивала је провиђењу што јој је једна жена у цркви шапнула да је видела Петра кад је ишао кући; и тако га је она нашла. Било би страшно да је отишао.

Доле у долини, певају људи: „Слава Теби, Боже, слава Теби!“

Сутра је Ускрс. Превео Ж.

Два трговца.

М. и А. Фишер.

I.

Г. Грантало је сопственик трговине „Сукна и Штофова“, Општински Трг, број 6.

Данас, око подне нека дама отшкрину дућанска врата:

— Добар дан, господине Грантало... Ја ћу вам данас послати служавку, да јој дате један метар сиве вунене тканине... Збогом, господине Грантало!

Међу многобројним трубама штофа, Грантало почне тражити сиву вунену тканину.

Али је није нашао. Тада је увидео да у својој трговини нема више ни парчета те материје.

Да му се то јуче десило, он би овако премишљао: „Ја немам више сиве вунене тканине? Знам, шта ми остаје да радим! Замолићу муштерију да причека часа двадесет и четири, а ја ћу сместа брзојавити ливеранту у Рубе.“ Али, како је јутрос Г. Шарпија, његов конкурент, — чији је дућан преко пута, Општински Трг, број 12 — послао момка да га замоли за један метар пантљике, он се упитао: „Кад се мој конкурент не уступчава да од мене набавља потребне му ствари, зашто бих га ја штедео?“

Наредио је своме дечку:

— Чуј, мали! Отидни до господина Шарпије и замоли га да нам прода један метар сиве вунене тканине од три франка.

Када му је овај донео комад сиве вунене тканине из Шарпијиног дућана, он узе да га завије.

Махинално га је измерио.

— Шта? узвикнуо је зачуђен. Да не сањам?... Овај комад дуг је само деведесет и седам сантиметара.

Мерио га је два пута, три пута, пет пута.

— Да, да, тако је, дуг је само деведесет и седам сантиметара!... Гле'те молим вас, дакле и ви, господине Шарпија!... И ви, када вам људи плаћају цео један метар, ви им дајете само деведесет и седам сантиметара!... Гле, гле, гле! Веома ми је мило што сам и то дознао.

II.

Свакога дана, око једног часа, учитељ Г. Колери, идући у школу, пролази поред Граиталовљеве радње.

Грантало га, ово по подне, заустави.

— Како вас служи здравље, господине Колери?... И да ли вам данас штогод треба?

— Бога ми, не; хвала.

— Лепо!... Али ако вам нешто буде требало, господине Колери, у вашем је интересу, верујте ми, да то купите код мене, а не код Шарпије.

Грантало прихвати:

— Да, да, господине Колери, тако је. Ја вам то не говорим само с разлога што је Шарпија мој конкурент!... Не. Ево, узмите ова три франка. Не тражите објашњења... Будите, само, добри и пређите преко улице. Уђите код Шарпије. Купите код њега метар сиве вунене тканине. Затим се вратите. Ја ћу вам тада показати нешто што ће вас, без сваке сумње, уверити.

Г. Колери врати се ускоро, носећи под мишком купљену тканину.

Грантало му пружи метар.

— Ви сте купили један метар, јел'те, господине Колери? А колико један метар мора да има? Сто сантиметара? Лепо!... Измерите!... Шта сте нашли?... те... да, измерите!... Шта сте нашли?... Деведесет и седам сантиметара?... Ето!... То сам само хтео да вам покажем... А сад до виђења, господине Колери!

Свакога дана, у један и четврт, порезник Г. Шомет, идући у канцеларију, пролази поред Гранталовљеве радње.

— Клањам се, господине Шомете, дочека га Грантало, ово по подне... Данас вам ништа не треба?... Лепо!... Али ако вам нешто буде требало, у вашем је интересу, верујте ми, да то купите код мене, а не код Шарпије.

Г. Грантало је дао три франка Г. Колерију да купи један метар сиве вунене тканине код Г. Шарпије. Он и Г. Шомету даде три франка да их на исти начин употреби.

Г. Грантало је пружио свој метар Г. Колерију кад се овај вратио са купљеном ствари. Он га такође пружи Г. Шомету, молећи и њега, да измери Шарпијин штоф.

— Деведесет и седам сантиметара, господине Шомете? Врло добро!... Ето!... То сам само хтео да вам покажем!...

III.

Те вечери, затварајући дућан, око 7 и по часова, Грантало је био весео. Једна за другом, од пола два до седам, шесет и две личности, то по подне, прошле су поред његове радње. Свакој од њих, он је дао три франка. Сваку од њих, он је замолио да отидне до Шарпије и купи један метар сиве вунене тканине.

Наравно, он је потрошио знатну суму. Али није ли сигуран да ове шесет и две личности неће, од сада, више ништа куповати код Шарпије? Није ли сигуран да ће ове шесет и две личности одмах разгласити ствар коју су сами констатовали?...

Веселији него обично, упутио се кафани „Код Уметности“.

Рукова се са многобројним посетиоцима. Поручи пелењачу. У том се Шарпија појави на вратима.



Ногомет у Мађарској.

Из Будимпеште стиже сензациона вест да је мађарски министар унутрашњих дела издао строгу наредбу којом се за шест месеци забрањује одржавање ногометних утакмица у границама Мађарске.

Чудан је разлог који је диктирао неминовност овако једне чудне забране и даје, у исти мах, пуну илустрацију мађарског интелектуалца. Јер, ногометне утакмице зацело не одржавају сељаци из пусте!

Пошто утакмице овакове врсте — говор је о футбалу — све више и више добијају дивљачки и суров карактер, те је било случајева тешких телесних повреда не само међу такмичарима, већ и према судијама, па и према публици која је држала страну овоме или ономе клубу, или пак и између саме публике која се цепа редовно на два табора и међусобно хвата за гуше... — футбал се забрањује у Мађарској, вели се у наређењу министар унутрашњих дела.

До сад се о карактеру мађарског народа знало — на страну искуства Великога Рата, која као да су Западну Европу понајмање поучила! — само са седнице њихова парламента, где се већином оперише дрвеним разлозима... Сад се парламенту придружује и футбал...

Напредује мађарски народ, напредује и није искључено да ћемо скоро слушати и о забрани позоришних представа, јер се публика хвата за кике, они који су „за“ и они који су „против“ јунака комада!...

А сад да завршимо о ногомету! Ипак је и од те забране учињен изузетак за утакмице које се имају одржати, ускоро између пољских и мађарских ногометних репрезентација. За њих забрана не важи... у интересу угледа Мађарске.

Чувају људи образ, макар главе и прскале!

—љ—.

Приметивши још из далека Гранталоа, он узвикну:

— Добро вече, Грантало... Баш добро што сам вас нашао!... Ја мислим да је време да вам захвалим!... Нисам незахвалник, и...

— На чему то хоћете да ми захвалите, Шарпија?

— Како на чему?... Нисте ли били тако добри да, јутрос, исечете моме момку, један метар пантљике?

И, у присуству Г. Колерија, Г. Шомета и шесет и две личности које су код њега дошле по подне да купе сиву вунену тканину, и не сањајући у какву ће забуну довести Гранталоа, Шарпија објашњује:

— Помислите само, да јутрос, кад сам отворио своју трговину, никако нисам могао да се сетим где сам оставио свој метар. Читавих ¼ часа све сам фијоке претресао, али га нисам нашао... Био сам у неприлици. Чиме да заменим ту, неопходно потребну, ствар?... Тада ми је, мој драги Грантало, пала на памет срећна мисао. То парче пантљике ми је служило за мереље целога дана... који је, уосталом, ни ја сам не знам зашто, био особито сјајан. Хвала вам, мој драги Грантало. И још један пут: хвала вам!

Авијатика у Немачкој.

Пред немачким парламентом налази се већ пројекат авијатичког закона који ће несумњиво бити изнесен и ускоро ступити на снагу. Ту се вели:

Искоришћавање ваздушног простора за авијатику је слободно и неограничено.

Авијони смеју пристајати, осим на већ за то удешеним аеродромима, само ван затворених места, на незаграђеним земљиштима или на воденим површинама.

Ако, при ваздушном саобраћају, буде ко убијен, повређено му тело или здравље или оштећена каква ствар, сопственик авијона је дужан да штету накнади. (Износ накнада је ограничен на 1 милион марака или на 100.000 марака годишње ренте.)



Петерсенов проналазак.

Сваким даном се умножава број стројева који преносе цртеже и снимке путем телеграфске жице и јасно је да наступа револуција у „старој телеграфији“, у телеграфији са жицом. Тај преокрет ће чинити услуге сасвим различите од бежичне телеграфије и створиће нове могућности у друштвеном животу.

Последњи проналазак Данца Петерсена опробан је у Кристијанији и имао је сјајан и потпун успех.

Петерсенов систем оснива се на примени тачне синкронизације апарата за примање и преношење депеша и уштеђује време и особље потребно на томе послу.

У будуће телеграми се неће одашиљати, као сада, у облику нарочитих шифара које морају откуцавати телеграфисти, већ ће се преко жице преносити депеша онако написана како је пошиљач предао: оригинал ће се слати тачно снимљен. Тако неће више бити грешака које се приписују невештини телеграфиста или које ови морају чинити јер нису могли прочитати туђ рђав рукопис.

Према досадањем искуству са Петерсеновим проналаском у Норвешкој по новом систему 16 чиновника вршиће онако примање и отправљање телеграма између Кристијаније и Трондјема што је по старом систему вршило 117 телеграфиста. Јадни телеграфисти!

Са увођењем у живот овог новог система промениће се и телеграфске таксе. Такса ће се одређивати према величини факсимила самога рукописа, према томе неће се бројати речи већ мерити величина цртежа или рукописа који се шаље. Вероватно је да ће поштанске власти пустити у саобраћај телеграфске формуларе разне величине и цена ће зависити од формата. То ће бити велика олакшица за брзо јављање вести у штампи.



Како се познају лажни дијаманти.

Ради упознавања, да ли је неки дијамант лажан или не, није потребно питати људе од заната. Испитивање је врло просто и може се извести свуда и врло брзо. За ту циљ је потребно само парче хартије и писаљка.

Начините са писаљком малу тачкицу на хартији. Гледајте онда кроз дијамант на ту тачку. Ако видите само једну тачку онда знајте посигурно, да је то прави дијамант. Али ако се, гледањем кроз дијамант, та тачкица претвори у једну или више црта или ако видите више тачака будите уверени, да је дијамант лажан.

*

Стара тестера.

Кад човек има какву стару оштрицу од тестере, може је извити неколико пута, да изгледа као карнер или као да је „колмована“. Кад се тако учврсти на дрвени рам, управо између две усправне летвице које су спојене трећом, попречном, да се не разилазе, може се добити згодна направа за чишћење блата са ципела пред вратима.

Разуме се да ваља припазити, да зупци не буду претерано оштри, јер би се заједно с блатом слиндарио и добар део ђона, а то би била исувише скупа справа за данашња оскудна времена.



Краљев васпитач.

Војвода Сен-Мор од Монтозијера био је васпитач француског престолонаследника, сина Луја XIV. Једног дана краљевић је био немиран и неучтив. Војвода га шчепа за руку и љутито намести поред стола.

— Ви ме бијете?! узвикну дофен.

Затим се окрете коморнику и нареди:

— Донеси ми пиштољ!

Коморник је оклевао, а војвода му рече:

— Послушај Његово Височанство!

Када је напуњени пиштољ донесен, Сен-Мор га пружи мирно дофену са речима:

— Хајде, убите свог највећег пријатеља!

Краљевић се покајао за свој испад.

После извесног времена учитељ је одвео свог ученика у једну сиромашну сеоску кућу.

— Овде, рече му он, учите живот и своје дужности. Овде, у овој беди, живи цела једна породица, која мора свакога дана да ради од јутра до мрака, да у зноју свога лица створи злато од кога се сијају ваши дворови.

Када је завршио краљевићево васпитање, војвода је рекао:

— Ако сте племенит човек: волите ме; ако нисте: мрзите ме. Ја одлазим са уверењем да сам говорио само истину!

*

Стара етикеција.

Дански песник Холберг основао је уметничку академију и због тога му је чак и краљ дошао као гост у кућу. Песник је позвао своје госте на ручак и предлог је примљен.

Били су већ сви за столом, донесена су јела и Холберг, пошто је понудио госте, хтеде и сам да седне.

Тада се из краљеве околине појави питање: да ли он може ручати за истим столом, пошто није племић. Дебатовало се дуго и одлучило да песник неплемић не може ту остати.

Тако је домаћин морао отићи, док су се други частили за његовим столом!

*

Прве минђуше.

Једна стара арапска прича вели како је Аврам имао силне муке, да би стишао Сарину љубомору према Агари.

Сара се заклела да неће мировати све дотле док не умочи своје руке у Агарину крв.

Онда Аврам прободе Агарине уши, те је тако Сара окрвасила своје руке крвљу. Да не би пак Агари било жао, Аврам јој украси уши лепим прстењем. — То су биле прве минђуше.

*

Хумор на самрти.

Берне ни на самртној постељи није изгубио расположење за хумором Онога дана, када му је било суђено да умре, лекар му рече:

— Данас кашљете са више напрезања!

Сасвим изнурен Берне се осмехну и одговори:

— Чудим се и ја сам, а баш сам се целе ноћи вежбао у кашљању!

*

Хонорар старога века.

Сликар старога века Апелес израдио је у храму Ефеске Дијане слику Александра Великог. За тај рад уметник је добио 200 таланата, а то износи од прилике пола милиона динара.

Тако су људи старога века ценили уметност.

Одлични глумац Пол, Демостенов савременик, добио је за једно гостовање око 6000 динара. Неоптолему плаћало се за једну представу два пута више.

*

Добар одговор.

За време бомбардовања Париза сретоше се два пријатеља. Један је био француски официр, други кинески дипломата.

— Ах, драги мој, рече Француз, ви бисте волели да сте сада у Пекингу ..

— А ви у Берлину, одговори Кинез.

*



Пси — жртве рата.

Од вајкада су пси учествовали у рату са својим господарима. Било је ваљредних примера оданости и пожртвовања паса у рату. У европском рату, нарочито на западним фронтовима, они су били прави учасници рата и гинули као и њихови господари. Број погинулих паса на француском фронту износи неколико хиљада.

Немци су употребљавали псе, али су их и јели. Само у Саксонској страдало је од паса, за једно доста кратко време, неколико хиљада и њихова је тежина износила 69.400 килограма меса. Тај је податак тачан.

Само, Немци се не хвале да је псеће месо укусно, док се код Кинеза цени. Бележећи ово, један енглески лист доноси ову анегдоту.

Немачки канцелар Бизмарк, желећи да учини какав оригиналан поклон своме колеги, исто тако познатом кинеском министру Ли-Хунг-Чангу, посла му два дивна дога из Улма. Пси су коштали много и Бизмарк их је необично волео.

Ли-Хунг-Чанг је примио поклон и по дипломатској дужности известио Бизмарка. Ипак, поред свију похвала, он је морао да каже и истину. У писму се налазило ово: „Врло су дебели, али мало тврди.“

Кинески дипломата је појео псе немачког канцелара!

— Шгета — примећује енглески новинар — што за време рата није који кинески министар послао коме немачком колеги каквога пса, те би можда бар тако сазнали какво је немачко мишљење о псећем месу!

*

Јесмо ли ми заиста у 1922. години?

Један амерички научник, професор Давид Лајенс, тврди да смо ми за три године старији но што то мислимо и да смо сада ушли у 1925. а не 1922. годину.

Краљ Ирод, тврди професор Лајенс, умро је не 753. године од оснивања Рима, како нас уче историчари, већ 750. године. Како се пак Исус Христос родио годину дана пре Иродове смрти, то је сасвим погрешно, када се од 752. године почињу бројати хришћанске године. Исус Христос се родио 749. римске године.

*

Слон пред војним судом.

Енглези у својој индиској војсци врло много употребљавају слонове, понајвише за

вучу топова, а на нарочите знаке ови дебелокожари врло лепо умеју да формирају каре и троугле. Ну, деси се покадшто да се који слон и узогуни и одрекне послушност своме вођи. У таквоме случају слон има да искуси казну — јер то захтева индиски ратни закон.

Ево живог примера!

Једно осамдесетак слонова добију заповест да формирају каре, али се један слон узогуни, па ни да макне. Пред њега је одмах ступио један официр с огромним табаком хартије у руци и почео кривцу гласно читати пресуду:

„Војноме слону бр. 37, Сулејману! Ти си, можда у наступу зле воље рђаво поступио према своме махоуту (вођи) и злоставио га, чиме си њему и његовој породици причинио не малу непријатност, а држави штету, што си у батерији изазвао неред. Осим тога, твоје понашање значило је и отказ послушности нашем царском господару, чије име нека се слави. Зато се осуђујеш на двадесет удараца ланцима, а уз то, пуних десет дана, мораш се лишити припадајуће ти порције арака.“

Ту је непослушни слон показивао све јасније знаке нервозе. Почео је трумбетати и хукати. Рекао би човек е је разумео сваку појединy реч пресуде.

А пресуда је и извршена. Стало је много труда и муке да се дебелокожар довуче до места извршења казне. А ту му чврсто свежу ноге. После тога дванаест „слонова-полицајаца“ заузимају став око преступника и сваки од њих добије у сурлу по дебео гвоздени ланац. Чим махоут командује:

— Маро (што значи „удри“), свих дванаест ланаца се, у један мах, снажно, слоновски, сруче на задњи део преступнога слоновског тела.

Испребијани слон се отима, али ствар је већ свршена и помоћи нема.

По извршеној казни животињу одводе, која се у ходу страшно стиди околине и саме себе.

И, што је најинтересантније, вели се да се ретко када десило да је који слон морао и по други пут бити кажњен, ради исте кривице.

Батина је из раја изишла, чак и за слонове, те познате дебелокожаре!

*

Рибарство у Француској.

Француско Министарство Трговине, Одсек за рибарство, пришло је остварењу једнога лепога плана, по коме Француска има да добије неколико модерних пристаништа за рибарске бродове, пристаништа снабдевених свим потребама за рибарски промет.

У Лориану су радови већ поодмакли. Пристаниште представља базу првога реда за обално рибарство као и за далеки риболов по Океану, до Ирске и до Марока. Ту има нарочитих басена са кејовима, са жељезничким краком до самога кеја; ту су велики кранови и елеватори за претовар, ту велика слагалишта угља.

Има, затим, велика продавница, под кровом, за продају рибе, у коју довозе рибу електрична колица од бродова. Ледене коморе дају могућности купцу да купљену рибу смести у леденицу. У леденице се може одједном сместити 2000 тона рибе и 1500 тона леда.

Тако Французи. Ми пак, чини нам се, нисмо стигли ни да организујемо своје рибаре у задруге, а нек'мо ли да им дамо удобности и згоде које имају рибари у страноме свету.



Узвишени савети.

Ђ. Мацини.

Ако је време подесно да се одвојимо од садашњости и пођемо ка будућности, онда је судбоносно свако колебање: оно ломи и убија снагу. Брзина кретања је управо тајна великих победа.

*

Нећете имати успеха, ако сами не постанете бољи. Нећете успети да дођете до свог права, ако то не заслужите жртвом, вредноћом и љубављу.

*

Волите човечанство. При сваком свом делу, било то у кругу своје отаџбине или породице, запитајте себе:

Када би сви и за све чинили ово што ја чиним, да ли би то користило или шкодило човечанству?

И ако вам ваша савест одговори: шкодило би, оставите тај рад; престаните, па и ако би вам изгледало да би ваше дело непосредно користило отаџбини и породици.

*

Зло лежи у нама, морамо га победити или пасти. Истина треба да се покаже и онда када говори противу нас. То ће раздражити оне који хоће да нас заведу, али ће тада добити здрава мисао народна.

*

Не можете доћи до оног што је ваше право, ако не будете слушали оно што вам заповеда дужност. Заслужите, па ћете имати.

*

Судбина човекова неће се изменити, ако се само окречи и украси дом у коме станује, где не дише душа човека, већ роба, тамо не користе никакве поправке; украшен и раскошан дом јесте окречени гроб и ништа више.



Најсрећнија мати.

— Та госпођа је најсрећнија мати...

— Због чека?

— Има сина о коме цео свет говори, и кћер о којој нико не говори.

*

Специјалиста.

— Кад мој отац ради, сви пред њим, без изузетка, стоје отворених уста. Сваки, мора да зине.

— Јел'те? А шта ради ваш отац?

— Он вам је специјалиста за болести грла.

*

Зна му нарав.

— Веруј, драги мој, да би ваљало позвати лекара. Перица се тужи да га боли глава.

— Видећеш да му није ништа: није то први пут.

— То је истина, али се још никад није жалио у дане кад нема школе.

*

Искрен савет.

Једна млада и лепа девојка свирала је доста добро и замоли Листа да јој искрено каже: да ли ће постати уметница или не. Лист обећа да ће бити искрен.

Пошто је одсвирала један комад девојка се обрати Листу:

— Шта мислите?

— Удајте се! одговори Лист кратко и смешећи се.

*

Разлика у љубави.

— У чему се разликује прва љубав од последње?

— За прву се увек вели да је последња, а за последњу да је прва.

*

Пет и један јесу шест.

Једна поштена сељанка уђе једног дана када је дошла у варош у једну фотографску радњу.

— Сликате ли ви децу? упита га она.

— Разуме се, одговори фотограф. Ја се баш најрадије бавим сликањем деце.

— Шта коштају слике?

— За шест се плаћа четрдесет динара.

— Добро, рече сељанка. Доћићу кроз који месец. Сада имам само петоро деце али ускоро ћу добити и шесто.

*

Увреда и меница.

Брет Харт је рекао:

— Опростити коме увреду, а не заборавити је значи: издати коме признаницу без свога потписа.

*

Дете и смрт.

— Мама, када се мора умрети?

— Када Бога позове.

— Онда је лако.

— Како?

— Када ме позове, ја ћу се претварати да нисам чуо.

*

Међу просјацима.

Два просјака — оба слепа — седе пред црквеним вратима и разговарају.

— Чујем, вели један, да удајете ћерку.

— јесте, одговара други, — диван младић.

— Да ли сте се бар распитали, какав је момак?

— Нисам, јер ми се допао на први поглед.

*

Његови синови.

Био сам ономад у Загребу и сретох на улици старог ц. и к. „вахтмајстера“ Франца, који је у своје време био стуб аустријске полиције у Земуну.

— О, господине Франце, како сте?

— Па, добро, сад како „победисмо на изборима“ биће још боље.

— А ваши синови?

— Отишли су у свет! Старији је у Њујорку, просјачи и добро му је. Млађи је отишао у Беч, милионар је. Он ми само задаје бриге!

*

Дечја схватања.

— Мамице, дај ми другу бонбону. Ону прву сам изгубио.

— А где то?

— Пала ми је у трбух.

*

„Одмах ће доћи!“

— Могу ли говорити са Вашом супругом, господине Јовановићу?

— Седните само, она ће одмах доћи, отишла је свега на пет минута, још пре два сата!

*

„Згодан моменат!“

— Радо бих се развела од свога мужа, не могу само да нађем згодан моменат то да му кажем!

— Реци му на његов рођен дан, то ће му у исти мах онда бити и згодан поклон с твоје стране!

Кубикашка колица

лиферујем у најбољој изради и **на велико.** По жељи шаљем на углед.

Кароль Меџери
Стари Бечеј (Бачка)

КУВЕРТЕ

у свим величинама разне каквоће. Роба првораредна. С тиском или без тиска. Умјерене цијене. Производи и разашиље брзо

В. Вошицки
творница куверата
Копривница, Хрватска.
Узорци на захтјев бадава.

Против хладноће



Најбоље средство предохране или против раздражења коже, црвенила и свих неповољних последица оштрог ваздуха и хладноће, јесте редовна употреба **Помаде Симон (CRÈME SIMON)** чувене француске марке која лечи, очвршћава и омекшава кожу и спречава је да се суши и пуца.

J. SIMON & Cie., PARIS,
59. Faubourg St. Martin.

Ципеларска Обрт Иван Кроис
Марибор, Корушка 18
Ручна дела из властите радионе, утем. г. 1882.
Тражите ценике.

Велетрговина
П. Теслић и друг
Сисак
продаје почам од 25 литара даље, уз цену од К 32·— по литри на више, изврсну шљивовицу из властитих пецара и дупло рафиновану жесту са свог складишта у Сиску.



ВИОЛИНА

и осталих музичких инструмената, као и прибор за исте, добићете у највећем избору само у трговини

Рајића и Вуковића, Београд
Кнеза Михаилова улица 31, угао.
Ценовник на захтев шаљемо беспл. Продаја: на велико и на мало.

Најновија књига:

РАСТКА ПЕТРОВИЋА

Бурлеска господина Перуна Бога Грома.

Цена 10·— дин.

Изашла као 3. свеска

Библиотеке „Албатрос“

у издању
Свесловенске Књижарнице
М. Ј. Стефановића и Друга
Београд, Поенкареова ул. 36.



нераздериве каучук-пете за ципеле

Речи „Злочинци на престолу“ (ћирилицом) из доњег огласа, треба исећи да би се могло учествовати на нашем конкурсу објављеном на 17. страни.

Још неколико комплета сензационог романа из недавне прошлости, који је изишао у 22 брошуре са 20 слика и био разграбљен

„Злочинци на престолу“

у самој ствари низ истинитих доживљаја чланова дома Хабсбурговаца, чија је публикација изазвала највећу сензацију, може се добити по цени од

Динара 10·— по комплету

по избору ћирилицом или латиницом, ако се новац пошаље унапред на администрацију

„Илустрованог Листа“, Београд.

Još nekoliko kompleta senzacionog romana iz nedavne prošlosti, koji je izišao u 22 brošure sa 20 slika i bio razgrabljen

„Zločinci na prestolu“

u samoj stvari niz istinitih doživljaja članova doma Habsburgovaca, čija je publikacija izazvala najveću senzaciju, može se dobiti po ceni od

Dinara 10·— po kompletu

po izboru ćirilicom ili latinicom, ako se novac pošalje unapred na administraciju

„Ilustrovanog Lista“, Beograd.

Штампа и одговорни уредник за штампарију и лист Иван Зрнић, Београд, Космајска улица 22. Телефон број 1751.

Појединн број
1·— динар.

Поштарина плаћена.

Појединн број
1·— динар.

ЗАБАВНИК

Илустрованог Листа

Независан породично-забавни лист. Уређује одбор. Излази сваке суботе.

Број 4. **Београд, 28. I. 1922.** **Година I.**

„Отац Небесни“.

Маргерита Рењо.

С француског.

Још прошле зиме, мала Ноел Жак, коју су сви звали Лола, није ни мало умела да пази на своје здравље, навукла је на себе назеб, те је јако кашљала. Увече, када би се враћала из атељеа са великим картоном испод мишке, у рђавој већ похабаној хаљини, која јој покриваше њено анемично тело, са мушким филцаним шеширчићем враголасто накривљеним на кратко ошишаној коси, вазда би се чула како кашље докле је год ишла уза степенице. Када би стигла на шести спрат, она би ту подуже застала, наслонивши се на ограду степеница, да се издува и да јој прође напад кашља.

Тада би чича Мистрал нагло отворио врата која су се налазила до њених врата на истоме спрату, те би је својим провансалским нагласком почео очински да грди.

— Шта сте се прилепили за тај Париз, питам ја вас, када имате, хвала Богу, цео Југ, где год хоћете! И небо плаво и море и дивне пределе Провансе, па да уживате вашу младост?... Шта имате да очекујете од јадног занимања, коме сте се предали? — Он јој је то поновио већ стотину пута и никад му не би било доста да јој то опет говори... — Чамити и плеснивити по атељејима... јадни пауче мансардски, узалуд ћапате на томе платну ваше илузије проткане надом!.. И талента... поезије,... можда и непосредности и истине да је пуна ваша палета... великих прохтева... снова да поправите свет... Шта мари! Свршетак је вазда један исти... беда и бол у срцу... ничега у пећи и ничега у трбуху! То вам је полагани пад и убрзано спуштање са степеница... Сања се... чувено име, слава, срећа и богатство или само усхићеност уметничка, пијанство стваралачко... И једнога јутра човек се разбуди, погледа се и види једног бедног просјака како трчи од атељеа до атељеа, погрбљених леђа, тресући главом и ту стоји испред младежи, која му се смеје, само зато, да би зарадио парче хлеба, да не умре од глади! Ах! Ах! Снови старога модела... Шта је све Париз од њих начинио?!

Тада се он окрете стрмоме прозорчићу кроз чије најниже окно стојаше тамно и нејасно оцртана кратка перспектива париских кровова, забата и димњака, и са песницом стаде да прети варошн.

Он изгледаше страховит са својом изгладнелом силуетом, огрнутом у прљави, широк огртач, са својим бледим лицем, уоквиреним дугом косом, са густом проседом брадом и са зажареним очима у којима је пламтео сатански бес и са својим крезубим устима, која нервозно дрхтаху...

— Да, граде несреће, аде, са сежњима једне хоботнице, шта то учини од оних снова старога модела?...

Одједном, он нагло приђе Лоли, која га слушаше са подсмешљивим изразом лица, без и мало саучешћа и удари је по рамену:

— Мала моја, вама је познат мој живот и моја прошлост... па лепо, ето шта вас чека!... Бежите, бежите... бежите док је још време!

Лола заврте својом као у птице малом главицом, њеном ружном и духовитом главицом и са једним покретом који исказиваше ванредну енергију рече:

— Ви говорите глупости, чича Мистрале... Па онда, ви ме никада нећете видети тамо, нећете ме видети да стојим на вашем месту на пи за све Небесне Оцеве!...

Она стаде да се несташно врти у највећем смеху. Међутим њено покретљиво лице поче помало да дрхти, а глас јој поста мало пригушен.

— То је ружно, рече она, да ви злоупотребљујете ваше искуство, покушавајући да ми убијете смелост; једна сирота, слаба жена, која се бори у гужви за један узвишени идеал, ви врло добро знате да не може да допусти, да јој се храброст одузима! А после, све то што казасте, на што то? Ја ћу можда да будем и побеђена, али својевољно, ја никада нећу одступити са мога пута.

Пошто то изговори, она се упути у свој стан, ударајући о патос својим малим ножи-